Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 5 (997) | Łódź, Sroda 5 Stycznia 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך ב' שבט תרפ"ז. | Nr. 5 997

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71 || אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71

„יודישע אגענץ" — א מלוכה-אינסטיטוציע

אורטייל פון קריגס-געריכט אין יפו.

ירושלים. (יט"א). בעת א געוויסען פראצעס אין קריגס-געריכט אין יפו האט זיך ארויסגערוקט די פראגע: צי קען די „יודישע אגענץ" בעטראכט ווערען אלס יורידישע פערזאן, הגם זי איז נישט פערדעגיסטרירט אלס יורידישע קערפערשאפט אין ארץ-ישראל.

דאס געריכט-האט ענטשידען, אז אויפ'ן סמך פון מאנדאט, דארף די יודישע אגענץ בעטראכט ווערען אלס א מלוכה-אינסטיטוציע און צוליב דעם איז זי נישט אונטערווארפען די אלגעמיינע געזעצען וועגען רעגיסטראציע. די יודישע אגענץ קען אין די ראהמען פון איהרע קאמפעטענצען ארויסטרעטען אלס מלוכה-אינסטיטוציע און יורידישע פערזאן. לויט דער ענטשיידונג איז אויך דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו אין ירושלים א לעגאלע קערפערשאפט הגם ער האט זיך נישט פערדעגיסטרירט.

פיל פראטאקאלען פאר נישט אויסגעקויפטע פאטענטע.

ווארשא, 4 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ווי עס ווייזט זיך ארויס, האט מען ביז איצט אויסגעקויפט אין ווארשא - זעהר ווייניג פאטענטען, פיל ווייניגער, ווי יעדעס יאהר. לויט די אויסרעכנונגען פון דער פינאנץ-קאמער זענען אויף דער אלגעמיינער צאהל 40000 ווירטשאפטליכע אינסטיטוציעס אויסגעקויפט געווארען נישט מעהר ווי א 17000 פאטענטען.

נעכטען האט שוין די פינאנץ-קאמער ארויסגעשיקט בעאמטע, וואס האבען קאנטראלירט די פאטענטען. וואו עס איז נאך נישט געווען קיין נייער פאטענט, איז געמאכט געווארען א פראטאקאל.

עס זענען געמאכט געווארען עטליכע הונדערט פראטאקאלען פאר נישט אויסקויפען פאטענטען, אבער קיין גרויסע שטראף וועלען זיי נישט דארפען צאהלען. אלענפאלס נישט די 20 מאל אזוי פיל ווי דער פרייז פון פאטענט.

נאציאנאלער טרויער נאך אחד העם.

תל אביב, 4 (י.ט.א. טעלעגראפיש) כ"ב טבת, דער טאג, ווען אחד העם איז געשטארבען, איז בעשלאסען געווארען צו ערקלערען פאר א נאציאנאלען טרויער.

די איין- און אויסוואנדערונג אין א"י

ירושלים, 4 (יט"א טעלעגראפיש) אין משך פון חודש נאוועמבער זענען קיין א"י אנגעקומען 521 פערזאן. ארויס געפאהרען זענען 923.

יודישע פאלקס-פארטיי אין לאדז.

מארגן דאנערשטאג, דעם 6 יאנואר ד. י. 8 א זייגער אין אווענד קומט פאר א גרויסע

בעריכטס-פערזאמלונג

פון דער פארטיי, אויף וועלכע אלע פארטיי-חברים ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען צו דער פערזאמלונג.

בעמ.: די פערזאמלונג קומט פאר ביי יעדע צאהל מיטגלידער.

ראט פון דער יוד. פאלקס-פארטיי אין לאדז.

285

ווארנונג.

דערמיט ווערט בעקאנט געמאכט, אז ס'זענען ארויסגעגנב'עט געווארען

3 רעקלאמע איבערפיהרונג'ס-וועגן

פון דער פירמע „ווינהעלהויזען" פון דער עסיג-פאבריק, נארוטאוויטש 32 און עס ווערט געווארענט אזעלכע נישט צו קויפען. גלייכצייטיג ווערט בעשטימט א פעיי 50 זל. וועלכער עס וועט אויסגעפינען אדער אנווייזען וואו עס געפינען זיך די וועגען.

279

נ. הערצבערג, אנדרזשעיא 38.

טעאטער „סקאלא" צעגעלניאנא 18. היינט, מיטוואך, דעם 5. יאנואר, פינקטליך 8.30 אין אווענד קומט פאר א

פייערליכע פערזאמלונג

אויף וועלכער דער עהרען-גאסט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען, גענעראל פון דער ענגלישער ארמעע

סיר ווינדהאם דידס,

געוועזענער ציוויל-סעקרעטאר (מיניסטער-פרעזידענט) פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג אין ירושלים, וועט ארויסטרעטען מיט א רעדע אויף דער טעמא:

„דער ציוניזם און די פאליטיק פון דער בריטישער אימפעריע"

די קליינע צאהל איבערגעבליבענע בילעטען צו בעקומען אין ציוניסטישען ביורא (צעגעלנ. 4) און פון 5 נאכט. ביי דער טעאטער קאסע „סקאלא" פאר'ן אנהויב וועלען די טירען ווערען געשלאסען.

בעמ.: די פערזאמלונג וועט זיך אנהויבען פינקטליך האלב 9 א זייגער.

286

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל דעם לייטער פון די יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין פוילען ח' אברהם שמויש, צוליב'ן טויט פון זיין מוטער

חיי שרה ז"ל

זאל ער זיין טרייסט געפונען אין דער ארבייט פאר'ן אידעאל פון דער יודישער קאאפעראציע

לאדזער קליינהענדלער באנק

אגראדאווא 10.

284

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 66 יאהר אונזער טייערע און נישט-פערגעסענע מוטער, שוויגערמוטער און גרויס-מוטער

נ. ע. חיי שרה אשת ר' יוסף ז"ל שמויש

(געבוירענע שרויט).

די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, דעם 5. יאנואר 1927, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, זאחאדניא 6, וועגען וואס ס'מיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

276

אונזער מיטגעפיהל דעם ח' א. שמויש צום טויט פון זיין

מוטער.

אין זיין פרוכטבארער ארבייט זאל ער א טרייסט געפינען!

היטעל-מאכער-קאאפעראטיוו

נאוואמיעסקא 19.

298

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל דעם לייטער פון רעוויזיאנס-פערבאנד פון די יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין פוילען, ח' אברהם שמויש, צוליב'ן טויט פון זיין מוטער

חיה שרה ז"ל

זאל ער זיין טרייסט געפונען אין דער ארבייט פאר'ן אידעאל פון דער יוד. קאאפעראציע.

קאאפעראטיוו „פשענדזא"

פאלודניאווא 4.

277

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל דעם לייטער פון רעוויזיאנס-פערבאנד פון די יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין פוילען, ח' אברהם שמויש, צוליב'ן טויט פון זיין מוטער

חיה שרה ז"ל

זאל ער זיין טרייסט געפונען אין דער ארבייט פאר'ן אידעאל פון דער יוד. קאאפעראציע!

די האנדווערקער-באנק אין לאדז

פאלודניאווא 4.

276

עקספּאָזע פון אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי.

די ריכטליניעס פון דער פּוילישער אויסערן-פּאָליטיק: רעאַלע אָפּשאַצונג פון דער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע און שטרעבונג צו שלום.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין דער סיים-קאָמיסיע פאַר אויסערן-ענינים האָט היינט מיניסטער זאַלעסקי געהאַלטען אַן עקספּאָזע וועגן דער אויסערליכער לאַגע.

רעדענדיג וועגען דער ענטוואָפּנונג פון דייטשלאַנד, האָט דער מיניסטער געזאָגט, אַז אין אינטערעס סיי פון פּוילען, סיי פון גאַנץ אייראָפּע ליגט אָפּצוהיטען די תקנות פון ווערסאַלער טראַקטאַט מכוח דער דייטשער ענטוואָפנונג, וועלכע איז אַן איינלייטונג צו דער אַלגעמיינער ענטוואָפנונג.

לויט אונזער מיינונג, האָט דער מיניסטער ווייטער אויסגעפיהרט, זענען געגען גייסט פון שלום אַלע טענדענצען צו שאַפען אַ אונטערשיד צווישען דער פּאַציפיקאַציע פון מזרח און מערב, די פראַגע דאַרף בעטראַכט ווערען אַלס איינהייטליכע. די לעצטע געשפּרעכען אין פּאַריז האָבען דעם מיניסטער איבערצייגט, אַז אין פראַנקרייך גיט מען זיך אָפּ אַ דין וחשבון וועגען דער בעדייטונג פון פּויליש-פראַנצויזישען בונד נישט נאָר פאַר די ביידע לענדער, נאָר פאַר'ן איינהאַלטען די פרידליכע בעציהונגען אין גאַנץ אייראָפּע.

אַרומרעדענדיג די פּויליש-דייטשע בעציהונגען ווייזט דער מיניסטער אָן אויף געוויסע בעאונרוהיגענדע טענדענצען. וואָס הערשען אין דייטשלאַנד, כדי צו פערשאַרפען די בעציהונגען מיט פּוילען. די דאָזיגע טענדענצען זענען נישט קיין אַלגעמיינע, אָבער זיי ענטהאַלטען דאָך ערנסטע סכנות.

דער מיניסטער לייקענט דאַן אָפּ די קלאַנגען, אַז פּוילען זאָל זיין געגען דער סאַנאַציע פון דאַנציג, און געהט איבער צו די פּויליש-סאָוויעטישע בעציהונגען. קיין וויכטיגע ענדערונגען זענען אין דער הינזיכט נישט פאָרגעקומען. זייט עטליכע חדשים שטעהט די פראַגע וועגען שאַפען אַ פּאָליטישען אָפּמאַך מיט רוסלאַנד. פון פּוילענס זייט, זאָגט דער מיניסטער, איז נישט געווען קיין שום ווילען צו בילדען וועלכען ס'איז בלאָק געגען רוסלאַנד. אַנדערש איז די פּאָליטיק פון די סאָוויעטען. סוף אָקטאָבער האָט דער מיניסטער פאָרגעלעגט תיכף צוצוטרעטען אונטערצוהאַנדלען וועגען אַ נישט-אַגרעסיע-פּאַקט. רוסלאַנד פערלאַנגט אָבער, אַז די אונטערהאַנדלונגען זאָלען פאָרקומען נישט אין וואַרשאַ, נאָר אין מאָסקווא.

בנוגע די געשעהענישען אין ליטע האָט פּוילען אָפּגעהיטען די פולע רוהיגקייט און אַפּוואַרטענדע שטעלונג, נישט האָבענדיג בדעה זיך אַריינצומישען אין די דאָרטיגע אינערליכע ענינים, דאַגעגען ליטע האָט זיך אויפגעפיהרט דעמאַגאָגיש. ליטע האַלט, אַז פּוילען געפינט זיך לגבי איהר אין קריגס-צושטאַנד. צו אַזאַ אומנאָרמאַלער לאַגע מוז קומען אַ סוף. פריהער אָדער שפּעטער וועט מען זיך אין קאָוונא איבערצייגען, אַז ליטע בלייבט אומאָפּהענגיג נאָר אַ דאַנק דער שכנות'שאַפט מיט'ן שטאַרקען פּוילען.

מיניסטער זאַלעסקי האָט פאַרענדיגט זיין עקספּאָזע מיט פעסטשטעלען די טראַדיציעס פון דער פּוילישער אויסערן פּאָליטיק דאָס זענען: רעאַלע אָפּשאַצונג פון די אינטערנאַציאָנאַלע ערשיינונגען און שטרעבונג צו פערפעסטיגען דעם שלום אין אייראָפּא.

זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע.

וואַרשאַ, 4. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט). היינט איז פאָרגעקומען די ערשטע נאָך די פערייעס זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע ביים סיים. אין דער אָנוועזענהייט פון פינאַנץ-מיניסטער טשעכאָוויטש. ס'איז בעהאַנדעלט געוואָרען אין דער 3-טער לעזונג דער בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1927 28 מינ. טשעכאָוויטש האָט מאָטיווירט די ענדערונגען, וועלכע דער מיניסטאָרען-ראַט האָט אַריינגעטראָגען אין בודזשעט. די רעגירונג האָט צוריקגעצויגען אַלע אויסערגעוועהנליכע קרעדיטען, אַ חוץ 50 מיליאָן אויפ'ן 10-פראָצענטיגען צושלאַג פאַר בעאַמטע. דער בודזשעט זעהט בכלל פאָראויס 1971 מיליאָן זל. אין הכנסות און הוצאות.

נייע ערדציטערניש אין אַלבאַניען.

רוים, 4 (ספּ. טעל.) לויט ידיעות פון באַרי זענען אין אַלבאַניען ווי-דער פאָרגעקומען ערד-אויסטרייסלונגען, וועלכע האָבען אַרויסגערופען אַ גרויסע פּאַניק. דער וואולקאַן נעבען דוראַצאָ איז ווייטער טעטיג.

בעוועגונג פאַר אינדוסטריעלען שלום אין ענגלאַנד.

לאָנדאָן, 4. (אַטע) צווישען אָנגעזעהענע ענגלישע אינדוסטריעלער און אַרבייטער-פיהרער ווערט דיסקוטירט די פראַגע וועגען שאַפען אַן אָרגאַניזאַציע, וואָס זאָל ברענגען צו אַ צוזאַמענאַרבייט פון אַלע פּאַרטייען און פּאָליטישע אָרגאַניזאַציעס אויפ'ן באָדען פון א. ג. אינדוסטריעלען שלום. צו דער בעוועגונג איז אויך גענייגט ראַמזאַי מאַקדאָנאַלד, וועלכער האַלט, אַז דער אינדוסטריעלער שלום וועט מעגליך מאַכען צו דערגרייכען דעם סאָציאַליזם.

קאַטאַסטראָפע מיט אַן עקספּרעס.

בערלין, 4 (ספּ. טעל.) פון בוקאַרעשט איז מען מודיע, אַז נעבען דער סטאַציע טראַיאַן איז פאָרגעקומען אַ קאַטאַסטראָפע מיט'ן עקספּרעס-צוג בוקאַרעשט—קאָנסטאַנצאַ. 8 פּערזאָן זענען דערהרג'עט געוואָרען.

ווידער נישט צוזאַמענגעקומען די דין תורה מיט'ן רב קעסטענבערג.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט ווידער געזאָלט פאָרקימען אין וואַרשאַווער ראַבינאַט די דין תורה צווישען דער ראַדאָמער קהלה און רב קעסטענבערג. אַזוי ווי אָבער דער רב קעסטענבערג האָט געשטעלט אַזעלכע בעדינגונגען, וועלכע דאָס בית-דין האָט גישט געוואָלט אָננעהמען, איז די דין-תורה נישט צושטאַנד געקומען.

פערברענט לעבעדיגערהייט.

טשענסטאָכאָוו, 14 (טעלעפאָניש) אין דאָרף מאַיין נעבען טשענסטאָכאָוו האָבען די פּויערים געכאַפּט אַ געוויסען וואַצלאַוו שוויאָנטניק, וועלכער איז געווען פערדעכטיגט אין גנבות, און האָבען איהם לעבעדיגערהייט פערברענט. 28 פּויערים זענען אַרעסטירט.

ראַדזשער נייעס.

יאָהר-גאַנג 1904 ווערט נישט בעפרייט.

(§) די מיליטער מאַכט האָט נעכטען ערקלערט, אַז די קלאַנגען וועגען פריי-לאָזען אין יאַנואַר דעם יאָהר-גאַנג 1904 האָבען נישט קיין שום יסוד. דער יאָהר גאַנג 1904 וועט מוזען אויסדינען די גאַנצע 2 יאָהר.

פּאַטענטען.

שוין אָנגעהויבען די ראַנט-ראַלעס.

(§) די פינאַנץ-מאַכט אין אונזער שטאָדט האָט נעכטען אַרויסגעשיקט קיין באַלוט אַ קאָנטראָל-קאָמיסיע, וועלכע לוסטרירט די געשעפטען צי זיי האָבען אויסגעקויפט נייע האַנדעלס-פּאַטענטען. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט די קאָמיסיע ביי אַ גאַנצע רייהע סוחרים צו-זאַמענגעשטעלט פּראָטאָקאָלען.

שטעמפּעל-מאַרקען

10 פּראָצ. צושלאַג טייערער גילטיג

(§) פון רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט אויף דער שטאָט לאָדז, דערוויסען מיר זיך, אַז דער 10 פּראָצ. צושלאַג צו די שטעמפּעל-מאַרקען פערפליכטעט ווייטער, טראָץ דעם וואָס דאָס נייע געזעץ פון שטעמפּעל אָבצאָהל איז שוין אַריין אין קראַפט.

פאַר שטעמפּעל מאַרקען אויף אַ ביטע פאַר 3 זל. וועט מען בעצאָהלען 3 זל. 30 גר.

װאוכם פון יקרות.

(§) די קאָמיסיע אויסצופאָרשען די פערענדערונגען פון די חיונה קאָסטען ביים אַרבייטס-אינספּעקטאָריאַט, האָט אויף איהר נעכטיגע זיצונג פעסטגעשטעלט, אַז די חיונה-קאָסטען זענען אין דעצעמבער געשטיגען בלויז אויף 0.52 פּראָצענט.

װידער כמיעלניקער גענב.

(–) דער לאָדזשער ראַבינאַט האָט נעכטען ווידער דערהאַלטען אַ מיטטיילונג פון כמיעלניק, אַז דער יונגערמאַן, וועלכער פערנעהמט זיך דאָ"ס מיט שעכטען געגנז אָהן אַ הכשר, טוט ווייטער זיין מלאכה, און אַז עס איז ווידער אַרויסגעשיקט געוואָרען קיין לאָדז אַ טראַנספּאָרט פון די דאָזיגע גענזלער.

װראַנקאַ איז נאָך נישט פּטור.

(וו) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט דער פּראָקוראָר פון אַפּעלאַציע-געריכט אַריינגעגעבן אַ קאַסאַציע צום העכסטען געריכט געגען דעם געזו. דירעקטאָר פון לאָדזשער טאַבאַק-מאָנאָפּאָל וורוֹנקאַ און זיינע חברים, וועלכע זענען דורכ'ן לאָדזשער קרייז-געריכט פער'משפּט-געוואָרען צו 3 און 6 יאָהר טורמע און זענען דורכ'ן אַפּעלאַציע-געריכט פריי-געוואָרען.

אין די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט, מיטוואָך דיזשורירען ביי-נאַכט פאָלגענדע אַפּטייקען: י. פּאַוולאָווסקי (פּעטריקאָווער 307), ש. האַמבורג (גלאַוונאַ 50), ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 4), י. שוטקעוויטש (קאָפּערניק 26), א. כאַרעמזאַ (פּאָמאָרסקאַ 10) און א. פּאַטאַש (פּל. קאָשטשעלני 10).

טויט-קראַנקע יודישע פרוי

בעקענט זיך אין שפּיטאָל מיט איהר אונגעזעליכער טאָכטער, א קאַטאָלישע מנישקע.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש) אין די וואַרשאַווער אַריסטאָקראַטישע קרייזען דערציהלט מען פאָלגענדע העכסט סענסאַציאָנעלע געשיכטע:

עס איז געווען אַ יאָהר פאַר דער רוסיש-יאַפּאַנישער מלחמה. אין דאַבושין דרעווענק, וואָס איז יענע צייט געווען די גרעניץ צווישען רוסלאַנד און דייטשלאַנד איז געשטאַנען אַ רוסישער אולאַנער פּאָלק, בראש פון וועלכען עס איז געשטאַנען דער פּאָלקאָווניק מאַרסאַלאָוו, אַ יונגער שעהנער יונג און פון אַ אַריסטאָקראַטישער פאַמיליע.

אין אַ גוט, היגטער דאַבושין, האָט צו יענער צייט געוואוינט דער רייכער יוד בענעט, וועלכער האָט געהאַט אַ יונגע וואונדערבאַר שעהנע טאָכטער מיט'ן נאָמען עווע.

דער צופאַל האָט געוואָלט, אַז צווישען פרל. עווע און פּאָלקאָווניק מאַרסאַלאָוו זאָל זיך פערוויקלען אַ ליבע. אַזאַ „ליבע“, אז ווען דאָס פּאָלק מיט'ן פּאָלקאָווניק מאַרסאַלאָוו איז אָבגעקאָמאַנדירט געוואָרען קיין מינסק-מאַזאָוויעצק האָט זיך דאָ דאָס פריילין עווע דערפיהלט אַלס מוטער...

נאָר מאַרסאַלאָוו איז אַן אינטעליגענטער מענש געווען. ווען זיין געליבטע האָט שוין געזאָלט קומען אויף דער צייט האָט מאַרסאַלאָוו זי אַרויסגערופען צו זיך, כדי מיט איהר פאַרמעל חתונה צו האָבען און כדי דאָס קינד זאָל קענען פערשריבען ווערען אויף זיין נאָמען.

פרל. עווע איז אין געהיים אַנטלאָפען פון איהרע עלטערן און איז געקומען קיין מינסק-מאַזאָוויעצק. נאָכ'ן אָבזיין עטליכע וואָכען ביי איהר געליבטע אין גראָד אויסגעבראָכען די רוסיש-יאַפּאַנישע מלחמה און מאַרסאַלאָוו מיט'ן פּולק איז אַוועק אויפ'ן פראָנט.

פרל. עווע האָט דערווייל געבוירען אַ מיידעלע. עס איז אַוועק אַ וואָך נאָך אַ וואָך. אויפ'ן מלחמה'דיגען שלאַכט-פעלד זענען מענשען געפאַלען, ווי פליגען, און צווישען די דאָזיגע קרבנות האָט זיך אויך געפונען דער פּולקאָווניק מאַרסאַלאָוו.

די יונגע אונערפאַהרענע 18-יעהריגע אלמנה איז געבליבען מיט'ן קליינעם קינד אין אַ שרעקליכער לאַגע. באין-ברירה האָט זי דאָס קינד געמוזט אָבגעבען אין אַ פינדעל-הויז אין וואַרשאַ.

די עלטערן, וועלכע זענען געקרענקט געווען פון די חרפות און בושות, וואָס די טאָכטער האָט זיי אָנגעטהון, האָבען זיך פון איהר איינגאַנצ.ן אָבגעזאָגט און נישט געוואָלט פון איהר גורל הערען און געדענקען.

זייענדיג ערצויגען אין רייכטום און אין וואוילטאָג, האָט זיך די אומגליקליכע אלמנה נישט געקענט צופּאַסען צו די שווערע לעבענס-בעדינגונגען. נאָך עטליכע יאָהר לעבען אין עלענד און איינזאַמקייט האָט זי ענדליך חתונה געהאַט פאַר אַן אַלטען רייכען מאַן; זי האָט אָבגעלעבט מיט איהם אַ יאָהר 10 און איז ווידער געוואָרען אַן אלמנה.

עטליכע און צוואַנציג יאָהר האָט עווע פיל געטראַכט וועגען איהר קינד, וואָס זי האָט געבוירען פון פּולקאָווניק מאַרסאַלאָוו, אָבער איהר לאַגע האָט איהר נישט ערלויבט צו אינטערעסירען זיך נעהנטער מיט'ן גורל פון דער טאָכטער. זי האָט בכלל איגנאָרירט נישט געוואוסט, וואו דאָס קינד צו זוכען.

מיט עטליכע חדשים צוריק איז פרוי עווע קראַנק געוואָרען און איז אַוועק אין איינעם פון די היגע שפּיטעלער אויף קוראַציע.

מיט דער קראַנקער האָט זיך פערנומען די יונגע בּאַרמהערציגע שוועסטער די „מנישקע“ מאַריאַ, וועלכע האָט עווע'ן געהיטען ווי אַן אויג אין קאָפּ און שטאַרק זיך צו איהר צוגעוואוינט. נאָך דער אָפּעראַציע, ווען די קראַנקע האָט זיך געפונען אין אַ זעהר שווערען צושטאַנד, האָט זי פערטרויט פאַר דער „מנישקע“ איהר סוד און געבעטען זי זאָל געוואויר ווערען, וואו איהר קינד איז אַהינגעקומען. די מנישקע מאַריאַ האָט דער קראַנקער צוגעזאָגט אַלץ צו טון, כדי צו דערגעהן, וואו איהר קינד געפינט זיך.

בעקומענדיג אַלע ידיעות וועגן פרוי עוואַ'ס אונגעזעצליך קינד האָט די מנישקע נענומען מאַכען אַ חקירה ודרישה ביז זי איז ענדליך דערגאַנגען, אַז פרוי עוואַ'ס קינד איז נישט קיין אַנדערע ווי... זי אַליין...

זוכענדיג די דאָקומענטען פון פאַר עטליכע צוואַנציג יאָהר, איז די מנישקע דער גאַנגען, אַז ווען זי איז אונטערגעוואַקסען אין פינדעל-הויז, האָט מען זי אָפּגעשמדט און זי אָפּגעגעבען צו ערציהען אין אַ קלויסטער. פון וואַנען זי איז לעצטענס צוגעטיילט געוואָרען צו איינעם פון וואַרשאַווער קריסטליכע שפּיטעלער.

פוי עווא ב. איז אַ לענגערע צייט אָפּגעווען אין שפּיטאָל און איז געזונד געוואָרען. זי איז אָבער אַרויס אַ צו-בראָכענע צוליב די צוויי געפיהלען וואָס האָבען זיך אין האַרץ צונויפגע-טראָפען: דאָס גליק, וואָס זי האָט ענדליך זיך צוזאַמענגעטראָפען מיט איהר טאָכטער, און דאָס אומגליק, וואָס די טאָכטער איז נישט סתם עפּעס אַ קריסטין, נאָר דוקא גלייך פון קלויסטער אַרויס...

פרוי עווע לויפט איצט אַרום איבער פערשידענע אינסטיטוציעס בעטענדיג, מען זאָל איהר איינציג קינד אומקעהרען צום יודענטום. ווי זי ערקלערט, וויל איהר טאָכטער — די מנישקע מאַריאַ מוהר נישט בלייבע אין שפּיטאָל און וויל איהרע יאָהרען פערברענגען צוזאַמען מיט דער עלענדער מוטער אַלס יודישע טאָכטער.

מיט'ן דאָזיגען ענין פערנעהמט זיך איצט אַ בעוואוסטער יודישער כלל-טוער צו וועמען פרוי עווא ב. האָט זיך גע-ווענדעט נאָך הילף.

אכטונג סוחרים!

BANK SPÓŁDZIELCZY RZEMIEŚLNIKÓW i DROBN. KUPCÓW
w GORZKOWICACH z ogr. odp.

פיהרט אויס שנעל און פינקטליך אַלע באַנק-אָפּעראַציעס, נעמט אָן אינקאַסאָ, א'בערווייזונגען פון וועקסלען און פראַכטען, אויך (פקדונות).

263

לאדז. 5 יאנואר 1927

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 5. יאנואר 1927

אז מ'שלאגט

מוז מען שרייען...

די יודישע טעלעגראפען-אגענטור ברענגט א ידיעה פון ניו-יארק, אז דער רומענישער אמבאסאדאר אין אמעריקא ברעציאנו האט צוגעשיקט א בריף צום פערבאנד פון די רומענישע יודען אין די פאראייניגטע שטאטען, אין וועלכען ער שרייבט:

„פראטעסטירענדיג געגען רומעניען, העלפען די יודען די באלשעוויקעס אין זייער שפיל, און אונטערשטיצען זייערע פרעטענסיעס אויף בעסאראביען. די אמעריקאנער יודען — שרייבט דער אמבאסאדאר — בעגעהען אן עוולה, לגבי דער רומענישער רעגירונג. איצט האט זיך די פראטעסט-קאמפאניע פון די יודען געגען רומעניען פערוואנדעלט אין א פערפאלגונג פון רומעניען דורך יודען".

א ביטערער רחמנות נעבעך: די אלמעכטיגע יודען פערפאלגען דאס לייטישע „גאטספארכטיגע" לאנד, וואס שטעלט נישט א פליג אויף דער וואנד, וואס איז נישט בכח עמיצען צו בעליידיגען, און די אמעריקאנער יודען בעגעהען, פערשטעהט זיך א ביטערע עוולה בנוגע דער רומענישער רעגירונג... זיי ווילען נישט אונטערשטיצען די קרעפטען פון דער הומאנישער רעגירונג מיט די נויטיגע געלד-הלואות, און מיט א מאראלישער הסכמה אויף דער או פיהרונג פון דערזעלבער רעגירונג אין בעצוג צו איהרע יודישע אונטערטאנען, און בירגער.

וואָרום, ווי זאגט וועגען דעם מויל גאטאן:

„א מלוכה, וואס ערלויבט די סטודענטען אויף ווילדע, אנארכיסטישע אנפאלען אויף א געוויסען טייל פון דער בעפעלקערונג, א מלוכה, וואס האט נאך נישט בעוויזען צו לעזען די ברענענדע אגראר-רעפארם — פערדינט נישט אויף א פינאנציעלען ציטרוי. געוויס זענען פינאנץ-פראגען און פראגען פון הומאניטעט נישט אידענטיש. אבער אהן דער מאדערנער הומאניטעט קאן נישט הערשען רוה און ארדנונג אין א לאנד, און דערפאר קאן אויך איהר פינאנציעלע לאגע נישט זיין קיין זיכערע, געבען אזא מלוכה זעק מיט גאלד וואלט געהייסען אונטערשטיצען דעם בארבאריזם און שטעלען אין געפאהר די קאפיטאלען".

אזוי דיקטירט דער קלאהרער שכל, וואס איז חל אויך אויף בארבארען און אויטוואורפען פון דער פעלקער-געזעלשאפט, און א משוגעת וואלט עס פשוט געווען, ווען די יודישע עפענטליכקייט וואלט אויף דעם שרעקליכען אומרעכט נישט רעאגירט מיט די קנאפע מיטלען, וואס געפינען זיך אין איהר רשות.

אז מען שלאגט, שרייט מען, און וואס שטארקער, וואס ברוטאלער די קלעפ זענען — אלץ שטארקער, אלץ גרילצעגדיגער איז דער וועה-געשריי.

מיר לעבען נאך, דאנקען גאט, און אונזערע פערהארטעוועטע נערווען רופען זיך אפ אויף יעדען אויסדרוק פון רציחה און הפקר, ווען אפילו ער איז נישט נאר געווענדעט געגען אונז דווקא.

אלא, וואס דען, געוויסע קרייזען האלטען עס פאר אן עוולה!

מילא, האבען זיי ביי אונז אן עוולה...

זאלען זיי זיך טרייסטען מיט דעם, וואס מיר האבען מעהר עוולות!

מ״ז.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
צוריקגעקעהרט.
אינערליכע- און קינדער-קראנקהייטען.
נעמט א פון 6—7, זונטאג פון 3—4.

אחד העם

דער יודישער פילאזאף און פובליציסט.

פון ש. ראזענפעלד

2

און אז מ'קומט צו איהם פון נאציאנאל-אסימילאטארישער זייט און מ'וויל פערמיליגען דעם נאציאנאלען אידעאל פון א יודיש נאציאנאלער אויפלעבונג, אין נאמען פון „אייביגע אידעאלען" פון פראגרעס, פארטשריט און ברידערליכקייט, וואס בעגייסטערט די אידעאלע געמיטער אין מערב איירופא, נעמט אחד העם אויף דעם קאמף. און מיט וואסער א טיפקייט און מיט וואסער א שארפזיניקייט ער בענוצט זיך מיט די מיינונגען און אויסזאגען פון די גרעסטע פון זיי. ער ציטירט די חשובסטע, אנאליזירט די טיכטיגסטע און בעווייזט ווי צוויי מאל צוויי איז פיער, אז די דאזיגע אלע מענשען זענען „קנעכט אין זייער פרייהייט", מיט זייער פרייהייט; אז קיינער פון זיי איז נישט זיכער מיט דער פרייהייט, וואס זיי האבען בעקומען אין די לענדער פון מערב-איירופא — נאר מ'מאכט זיך גלויבענדיג, אפשר וועט מען אזוי ארום סוגעסטירען די מאכטהאבער פון די לענדער, די פעלקער אדער די פארטייען, אז זיי וועלען אויך אליין אנהויבען גלויבען אין זייערע ברידערליכע געפיהלען צו יודען און אין דער פאליטיש בירגערליכער פרייהייט, וואס קומט די יודען. אבער מענשען וואס זענען אויפריכטיג מיט זיך, אויפריכטיג מיט זייער דענקען און פיהלען; מענשען וואס האבען אכטונג צו זיך, פערזענליכען און נאציאנאלען שטאלץ — די מענשען קאנען נישט אייביג זיין פאלש מיט זיך, אייביג מאסקירען דאס אייגענע דענקען און דאס אייגענע פיהלען, אויף די אויפריכטיגע צווישען די נאציאנאל-אסימילאטארען מאכען זיינע ווערטער (אין זיין ארטיקעל: „עבדות בתוך חרות" 1891) אן אונגעהויערען איינדרוק. די בעסערע פון זיי הויבען אן צו קאנטראלירען זייערע געפיהלען, צו רעווידירען זייערע אנשויאונגען און קומען אריבער צו איהם און נעמען אן זיין קוק אויף אונזערע אויפגאבען צו גונסטען פון אונזער צוקונפט.

און אז מ'קומט צו אחד העם'ען מיט דער טענה:

— ווי אזוי קאן מען דיך פאלגען און אנהויבען אונזער אויפלעבונגס-ארבייט פון קולטור-ארבייט צווישען יודען, פון לערנען, פון „רוחניות", בעת אז שוין צוויי טויזענד יאהר פערנעמען מיר זיך אויסשליסליך מיט לערנען, מיט ליטעראטור, מיט רוחניות, און... מיר זעהען דאך צו וואס מיר זענען געקומען! איצט דארפען מיר אנהויבען מיט גשמיות, מיט אקערן, מיט זייען, מיט פיזישער ארבייט.

ענטפערט אחד העם: עס איז נישט ריכטיג ווען מ'זאגט: א ליטעראריש פאלק זענען מיר. נאר עס איז ריכטיג, אז אנ„עם-הספר" זענען מיר. „א פאלק פון בוך", „א קנעכט פון בוך" זענען מיר. ד. ה. „א פאלק, וואס די נשמה איז א-רום ארויסגעפלויגען פון הארצען און אריינגעפלויגען אין בוך אריין". ווארים ליטעראריש פאלק איז דאס, וואס לעבט מיט זיין ליטעראטור. וואס זיין לעבען און ס'לעבען פון זיין ליטעראטור, די דורות און די ספרים, לעבען און ענטוויקלען זיך אינאיינעם; די ליטעראטור שטימט מיט די בעדערפענישען פון דור און דער דור לעבט לויטן גייסט פון דער ליטעראטור. די אויפגאבע פון דער ליטעראטור בנוגע צום „ליטערארישען פאלק" בעשטעהט אין דעם, וואס זי פערזייעט אין די הערצער נייע זאמען — נייע געדאנקען, נייע שטרעבונגען און לאזט איבער דעם זאמען פאר'ן פאלק, וואס וועט איהם שוין אליין מאכען וואקסען און ענטוויקלען לויט די בעדערפענישען, און לויט די אומשטענדען ביז ס'ווערט אן ארגאנישער טייל פונעם מהות פון פאלק אומבעוואוסט און אומגעקימערט וועגען דעם קוואל, פון וואנען די געדאנקען און שטרעמונגען שטאמען.

אנדערש איז עס אבער מיט „א פאלק פון בוך". דא איז די אויפגאבע פון בוך נישט צו בערייכערן ס'הארץ מיט נייע קיימען, מיט נייע זאמען, נאר פערקעהרט: ס'בוך ווירקט אויף אפצושוואכען, צו דערנידעריגען דאס פאלק, אז ס'זאל זיך נישט ערלויבען צו ווירקען און בעאיינפלוסט צו ווערען „מיט די אייגענע קרעפטען און לויט די אייגענע בעדערפענישען", נאר אלץ איז געשעהן מיט דער ערלויבניש פון כתב. יעדער פערלאנג, יעדע שטרעבונג, יעדע בעציהונג איז נאר דעמאלט ערלויבט, אויב זי קאן ברענגען א הכשר פון „בוך", דער צושטאנד מוז געענדערט ווערען. אבער דאס וועט געשעהן ערשט דעמאלט, „ווען פון יודענטום נופא וועט ארויסקימען א לעבעדיגע שטראם צו קורירען די הערצער. און אינאיינעם מיט דער אלגעמיינער אויפקלערונג וועט עס, דורך ערציהונג, קימען צום איבערטראגען דעם צענטער פון בוך, אין הארצען אריין פון פאלק. און דער מהות פון צענטער וועט זיין: „דאס לעבעדיגע שטרעבען צו פאלקס פעראייניגונג, צו פאלקס-אויפלעבונג און פרייער ענטוויקלונג, לויט איהר גייסט, אויף אלגעמיין מענשליכע יסודות. דאן וועט זיך די רעליגיע אויך פריי ענטוויקלען.

אבער אהן דעם דאזיגען לעבעדיגען שטרעבען, אהן דער בעוואוסטזיניגער איינייגונג קאן קיין שום „פראקטישקייט" נישט געלונגען, איז יעדע „פראקטישקייט" בלויז א פיקציע.

און אז ס'ערשיינט הערצל'ס „יודענשטאאט", די קאנגרעסען, די ציוניסטישע בעוועגונג, די דיפלאמאטישע אונטערהאנדלונגען מיט טערקיי און מיט די קריסטליכע איירעפעאישע הויפען — איז אחד העם דער שארפסטער געגנער הערצל'ס. נישט קיין יודען-שטאט, מיינט אחד העם, האבען מיר נויטיג, נאר א יודישען שטאט. א יודיש-קולטורעלען מוסטער ישוב געשטיצט אויף ערד-ארבייט און אינדוסטריע און גייסטיגער ענטוויקלונג. אבער דערצו איז נויטיג בלויז אנ'ערלויבניש פון טערקיי, אבער נישט קיין אלוועלטליכע דיפלאמאטישע אונטערהאנדלונגען און קיין פעלקער-רעכטליכע זיכערקייטען. און נישט די יודען-פראגע זאל דער ישוב אין ארץ-ישראל פערענטפערן. דאס קאן ער נישט און דאס וועט ער נישט. נאר די יודענטומס-פראגע זאל ער פערענטפערן, און צו פערענטפערן די יודענטומס-פראגע, שאפען א ישוב אין גייסט פון יודישער קולטור, דערצו זענען נישט פעהיג די יודען פון מערב, די ערשט-אנגעקומענע, וואס ווייסען נישט, וואס אזוינס איז יודענטום און וואס אזוינס איז יודישע קולטור. און נאכאמאל און נאכאמאל חזר'ט אחד-העם איבער, אז די וואס מיינען, אז דער ישוב אין ארץ ישראל וועט לינדערען די ברויט-נויט פון יודען, וועלען סוף כל סוף מוזען איינזעהן זייער טעות און די נויט וועט זיי דאן צווינגען צו פערלאזען ארץ ישראל און עס פערבייטען אויף אנ'אנדער לאנד — פון וואנען מ'וועט רעכענען, אז דער ענטפער אויף דער ברויט-נויט קאן יא קומען. ווארים יודען, וואס בלויז די מאטעריעלע נויט טרייבט זיי קיין ארץ-ישראל, וועלען נישט זיין בכח אויסצוהאלטען די אלע שווערע נסיונות, וואס עס מוז אויסהאלטען יעדער איינער, וואס וויל מיט אנ'אמת אויפלעבען דאס חרב'ע לאנד און נישט בלויז מיט'ן יודישען אקער-אייזען נאר אויך מיט'ן יודישען גייסט. און נישט נאר ס'לאנד, נאר אויך ס'פאלק. כדי די אלע נסיונות בייצושטעהן, מוז מען פריהער איבערצייגט ווערען, נאציאנאל-בעוואוסט זיין און דורכגעדרונגען זיין מיט דער איבערצייגונג, אז די אינטערעסען פון כלל מוזען שטעהן העכער ווי די אינטערעסען פון פרט.

נישט אין א קורצען ארטיקעל איז עס מעגליך זיך אפצושטעלען אויף אלע יענע געביטען, וואו אחד-העם איז געקומען צום ווארט. נישטא אזא געביט, וואו ער זאל צום ווארט נישט האבען געקומען און אומעטום איז ער געווען דערזעלבער. אומעטום און אלעמאל איז ער אויסגעגאנגען פון דעם איין-און-איינציגען צענטראל-פונקט: נאציאנאליזם, ווידער-אויפלעבונג, נאציאנאלע ווידער-ערוואכונג. וואס עס פיהרט צו דעם פונקט — אפילו אין לאקאלער יודישער פאליטיק — זאל געטון ווערען, וואס נישט — ליגט אין א זייט פון אונזערע נאציאנאלע אויפגאבע.

און אומעטום איז זיין ווארט-אייזען, זיין לאגיק-צוואנג. זיין שפראך-קלאסיש. און פון הינטער אלעם דעם קוקט ארויס דער איבערמענש, דער אידעאלער יוד — אין דענקען, אין פיהלען און אין שטרעבען, צו וועלכען ער האט געשטרעבט צו ערציהען דאס יודישע פאלק.

פויליש-רוסישע שטרייט-פראגע.

לאזען זיך לייכט ערלעדיגען—מיינט דער נייער פוילישער געזאנדטער אין רוסלאנד, מיניסטער פאטעק.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם בעפארשטעהענדען ארויספאהר פון מיניסטער פאטעק אלס פוילישער געזאנדטער קיין רוסלאנד, האט ער אין א געשפרעך מיט א זשורנאליסט, צוו. אנד. כאראקטעריזירט זיינע אויפגאבען אין סאוויעט-רוסלאנד:

— „די אויפגאבע פון פוילען איז איינצוהאלטען פריינדליכע בעציהונגען מיט אלע שכנים. די דאזיגע אויפגאבע איז נישט לייכט אדורכצופיהרען בעזונדערס אין דער בעציהונג צו רוסלאנד, הגם פוילען בעמיהט זיך אין די אינטערנאציאנאלע בעציהונגען פערווירקליכען די פאסטולאטען פון שלום.

סיי פוילען סיי רוסלאנד האבען נישט געארדענט פיל פראגען, און די דאזיגע נישט געארדענטקייט רופט זיך אפ אויף זייערע בעציהונגען. פוילען האט געפיהרט קריג 7 יאהר און האט זיך דערשלאגען צו זעלבסטשטענדיגקייט; אין רוסלאנד איז פארגעקומען אזא גרונדליכע איבערקעהרעניש, אז איהרע בעציהונגען צו אנדערע מלוכות האבען זיך געמוזט ענדערען. אין די בעציהונגען מיט רוסלאנד דארפען — זאגט דער מיניסטער — אונטערשיידעט ווערען צוויי מאמענטען: דער קאמף מיט א דאקטרינע גופא, און די בעציהונגען מיט א מלוכה, וועלכע גלויבט אין דער שיטה.

מיט רוסלאנד האבען מיר זעהר פיל גרעניץ-סכסוכים. די דאזיגע סכסוכים דערדריקען פשוט מיט זייער צאהל און פערדעקען די וויכטיגע פרינציפיעלע פראגען; זיי פערשווערען דאס אנבינדען פון נארמאלע שכנ'ישע בעציהונגען צווישען אונז מיט סאוויעט-רוסלאנד, אבער אונזער אויפגאבע, נישט אכטענדיג דערויף, איז צו סדר'ן די אלע סכסוכים, און הגם איך גיב זיך אפ א דין וחשבון, אז ס'קען דערביי קומען צו ערנסטע רייבונגען, וועל איך זיך בעמיהען אין רוהיגער און קאנסעקווענטער ארבייט דערפיהרען צו אנ'אויסגלייך.

כ'בין שוין זייט 5 יאהר נישט געווען אין איירעפע און כ'האב נישט געהאט די געלעגענהייט דירעקט צו אבסערווירען די פויליש-רוסישע בעציהונגען. אויף וויפיל איך האב זיך אבער בעקענט מיט דעם ענין, האב איך דעם איינדרוק, אז די אלע שטרייט פראגען לאזען זיך לייכט ערלעדיגען, אויב ביידע צדדים וועלען האבען צו זיך מעהר צוטרוי.

כ'פאהר קיין מאסקווע אהן פאראורטיילען, מיט א זיכערקייט, אז ביידע צדדים האבען זיך געגענזייטיג נויטיג, און אז מיר וועט געלונגען מיטצווירקען צו זייער דערנעהענטערונג. נאכ'ן בעקענען זיך מיט דער סיטואציע, וועל איך פארשטעלען מיין פראיעקט, און איך גלויב, אז די רעגירונג וועט איהם אננעהמען. אין וואס דער פראיעקט וועט בעשטעהן, איז אבהענגיג פון דעם, וואס איך וועל טרעפען אין מאסקווע. כ'גיב זיך נאטירליך אפ דין וחשבון, אז כ'האב פאר זיך א וויכטיגע און נישט קיין לייכטע אויפגאבע, וואס קען אבער געלעזט ווערען, אויב ביידע צדדים וועלען דערצו מיטהעלפען".

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעצ. לונגען און, הארץ-קראנקהייטען בעשטראהלונגען מיט קינסטליכע זון.
נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג.

ביי די האלענדישע ציוניסטען.

אמסטערדאם. (י.ט.א.) די האלענדישע ציוניסטישע ארגאניזאציע האט אבגעהאלטען איהר 27 טע יאהר-קאנפערענץ. דער פרעזידענט פון דער ארגאניזאציע ד"ר וואן-ראאלטע האט פעסטגעשטעלט, אז נאך א געוויסער אבשוואכונג פון דער ארבייט איז לעצטענס די ציוניסטישע טעטיגקייט ווייטער פערשטארקט געווארען.

די קאנפערענץ האט אויפסניי אויסגעוועהלט דעם ד"ר ראאלטע אלס פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין האלאנד.

יודישע מאהלעריי און סקולפטור

מינסק. (י.ט.א.) די יודישע אבטיילונג פון ווייס-רוסלענדישען אינסטיטוט פאר קולטור, האט ארגאניזירט א קאמיסיע פון יודישע קינסטלער אויף אויסצופארשען און זאמלען מאטעריאלען פאר דער געשיכטע פון יודישע מאהלעריי און סקולפטור אין ווייס-רוסלאנד. און די אויפגאבען פון דער קאמיסיע געהט אויך אריין צו ארגאניזירען עקספעדיציעס, לייענען לעקציעס און ארויסגעבען ליטעראטור וועגען יודישע קונסט.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32.
ספעציאליסט פאר הויט, ווענעריש און מענער-שוואכע קראנקהייטען. 839
היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונט

דאָס לאָדזשער לעבען

נײַער פאָלקסבלאַט
5. יאַנואַר 1927.

5 מיטוואָך ב שבט תרפ״ז	יאַנואַר זון-אויפגאַנג 7.17 זון-אונטערגאַנג 3,30 לענג פון טאָג. 9

טאָג-נאָטיצען.

גענעראַל סער ווינדהאַם דידס צו זײַן בעזוך אין לאָדז.

מיר דוכט זיך, אַז דער שיקזאַל אונזערער האָט זיך מאָרט אַ דרעה געטון מיט'ן פנים צו דער ליכט. מיר, פּוילישע יודען, האָבען אַ גוטען אָנהויב פון 1927. דעם 2-טען יאַנואַר איז געקומען קיין וואַרשאַ אַ גאַסט צו דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַן'ענגלענדער, אַ קריסט, אַ גענעראַל. אַ געוועזענער פּרעמיער פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג, אַ נאָהענטער מיטאַרבייטער פון יודישען נציב-העליון סער הערבערט סאַמועל. אַ מענש מיט ענגלישער טראַדיציע, אַ רוּהיגער אויסגערעכענטער מיליטער-מאַן, נאָר מיט אַ ברייט וואַרעם האַרץ, דורכגעדרונגען מיט'ן אמת פון דער ביבעל, און דעריבער אַ מענש מיט יושר, מיט ברידער-געפיהל דוקא צו דעם שוואַכען, אין קאַמף אָפּגעמאַטערטען יודישען פאָלק.

דעם מאַן, וועלכער האָט מיט זאַכליכער אָביעקטיוויטעט איינינע יאָהרען זיך צוגעקוקט צו דער מסירת-נפש'דיגער אַרבייט פון די בעלי-החלומות, דאָרט אויף די בערג פון ציון. דעם אויסגעפּרובטען מיליטער - מאַן, וועלכער בעזיצט אַן'אייזערנעם כאַראַקטער און שטאַרקען ווילען, דעם מאַן האָט דורכגענומען אַ סענטימענט פאַר די, וועלכע שאַפען פון זאַמד און שטיין, פון בלאָטעס און בערג — בליהענדע פעלדער, רייצענדע גערטנער, פאַר די, וועלכע מאַכען מיט זייער שווייס און בלוט לעבעדיג אַ לאַנד, בלאָזען אַריין אַ רוח חיים אין אַ פאָלק, וועלכעס מוז און וועט זײַן דער וועג-ווייזער אין אָריענט.

אָט דער מאַן, ווען ער האָט בעמערקט אַז אונזערע לעצטע מיספּאַלגען אין ארץ ישראל האָבען צו שטאַרק געווירקט אויף אונזערע געמיטער, אַז די לעצטע איבערלעבענישען האָבען אַרויסגערופען אַן'אָפּשוואַכונג אין אונזערע רייהען, איז ער, אונזער פריינד, איינער פון די מעהרערע, וועלכע מיר האָבען שוין צו וואָרבען אין ענגלאַנד, געוואָרען אומרוהיג פאַר אונזער צוקונפט, און האָט זיך געלאָזען אין וועג אַריין אין פרעמדע לענדער, אין אַ פרעמדע סביבה, כדי אונז אויפצומונטערען.

יאָ, ער, דער קריסט, קומט צו אונז יודען אונז צו שטאַרקען, רעדען צו אונזער האַרץ און נשמה, אויפבלאָזען אין אונז דעם פונק פון פאָלקס-קעמפער, פון בירגער-ווירדע, זאָגען אונז דעם אמת וועגען ארץ-ישראל, וועלכען ער ווייס אַלס ענגלישער שטאַטס-מאַן, אַלס ענגלישער גענעראַל.

ער פוילט זיך נישט, אונזער פריינד סער דידס, און פאָהרט פון שטאָדט צו שטאָדט און קומט אויך צו אונז קיין לאָדז, אויך אונז, די אָבגעשוואַכטע, צו זאָגען, „עוד לא אבדה תקותנו“; אַז נישט אָבגעשוואַכט, נאָר שטאַרק מוז מען זײַן אין גלויבען, אַז די בליהענדע שעהנע צוקונפט געהערט אונז „די ערנידריגטע און בעליידיגטע“: מיר שטרעבען און קעמפען פאַר דער „גערעכטער זאַך“ און אין דעם איז אונזער מאַכט.

זאָל דער זעהר חשוב'ער און גרויסער גאַסט אונזערער דינען אַלס ביישפּיל פאַר די פרעמדע און נאָך מעהר פאַר די אייגענע, וועלכע האָבען נאָך נישט דעם מוט צו שיצען זייער פאָלק און פאָטערלאַנד, וועלכע האָבען נאָך נישט דעם כח זיך צו שטעלען אין די רייהען פון די, וועלכע שמידען שוין דאָס יודישע פאָלקס-גליק, וועלכע בויען שוין אונזער עלטע פון טויזענד יאָהרען פערוויסטע און פערשטיינערטע לאַנד.

דעם פריינד אונזערען, גענעראַל סער ווינדהאַם דידס דריקען מיר אויס מיט'ן גרעסטען יראת-הכבוד אונזער פראַדיקאַנטלען „ברוך הבא!“

ד״ר א. מאַרנע.

גענעראַל דידס קומט היינט קיין לאָדז

די פייערליכע פערזאַמלונג אין „סקאַלאַ“-טעאַטער.

סער ווינדהאַם דידס, גענעראַל פון דער ענגלישער אַרמעע און געוו. ציוויל-סעקרעטאַר (מיניסטער-פּרעזידענט) פון דער ארץ-ישראל רעגירונג, קומט היינט 18. 4 נ. מ. קיין לאָדז.

דעם חשוב'ען גאַסט, וועלען מקבל פנים זײַן אויף דעם פאַבריק-באַהנהויף די מיטגלידער פון אויפנאַהמס-קאָמיטעט, דעלעגאַציעס פון פערשידענע אָרגאַניזאַציעס און פון דער ציוניסטישער יוגענד.

היינט 8.30 אין אָוונד, פּונקטליך, ווערט איינגעאָרדענט אין „סקאַלאַ“ טעאַטער אַ פייערליכע פערזאַמלונג לכבוד דעם גאַסט, אויף וועלכער גענעראַל דידס וועט אַרויסטרעטען מיט אַ רעדע וועגען דער בעדייטונג פון דער ציוניסטישער בעוועגונג און דער פּאָליטיק פון גרויס-בריטאַניען אין ארץ-ישראל. די רעדע וועט געהאַלטען ווערען אין ענגליש און גלייך איבערזעצט ווערען חלקים'ווייז דורך רעדאַקטאָר י. העפּטמאַן. אין דער פייערונג וועט זיך אויך בעטייליגען דער אָרקעסטער פון „בר-כוכבא“, וועלכער וועט שפּילען די נאַציאָנאַלע הימנען.

אויף מאָרגען דאָנערשטאָג, איז פאַר געזעהן אַ בעזוך פון גענעראַל דידס אין די יודישע גימנאַזיעס און אין אַ גרעסערער יודישער אינדוסטריעלער אונטערנעמונג. אין אָוונד וועט פאַרקומען אַן'אויפמאַרש פון דער טורן סעקציע פון בר-כוכבא, פון די שומרים און די אַנדערע ציוניסטישע יוגענד אין לאָקאַל פון „ירדניה“. שפּעטער זאָל פאַרקומען לכבוד דעם גאַסט, גענעראַל דידס, אַ קאָנצערט-ראַוט אין „הזמיר“ מיט דער בעטייליגונג פון כאָר און אָרקעסטער פון „הזמיר“.

*

פון וואַרשאַ טעלעפאָנירט אונז אונזער קאָרעספּאָנדענט: אין יודישען אַקאַדעמישען הויז איז נעכטען פאָרגעקומען אַ ראַוט לכבוד דעם גענעראַל דידס. עס זענען אָנוועזענד געווען אַלע פיהרענדע פערזענליכקייטען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און די מיניסטאָרען זאַלעסקי, קוויאַטקאָווסקי און סקלאַדקאָווסקי.

בייטאָג האָט גען. דידס בעזוכט דאָס אינערן- און אויסערן-מיניסטעריום.

נאָך זײַן צוריקקומען קיין וואַרשאַ וועט פאַר גען. דידס איינגעאָרדענט ווערען אַן'אויפנאַהמע אין דער ענגלישער אַמבאַסאַדע.

ווידער אַ מבול פון באַנקראָטען.

נישט אין לאָדז, נאָר אין אַנדערע שטעדט.

(ס) אין משך פון די לעצטע טעג איז דאָס סוחר'שע לאָדז ווידער אַליאַרמירט געוואָרען פון אַ רייה פּראָטעסטען פון גרעסערע פירמעס, וועלכע צאָהלען נישט זייערע התחייבות'ן די לאָדזער סוחרים.

אַזוי האָבען היינטיגע וואָך נישט אויסגעקויפט זייערע פּראָטעסטען סוחרים פון זאַקליקאָוו, אָליקאַ, ראַקיטנאַ, טראַמבי, סאָבקאָוו, וואָלקאָוויסק, קשיוושע, ווישקאָוו, זאַמאָשטש, בריסק, ביאַלאַ, פּיאַסקי, לענטשנאַ, איזביצע, לעמבערג, לאַוואָטשנע, מאַטשאַיעוו, לאַנאָוצע, וואַרשאַ, גראַבאָווצע און פון יאַנאָוו.

דרייסטע גנבה אין זילבערבערג'ס פאַבריק.

גנבים דורכגעבראָכען אַ וואַנד און דער'הרג'עט אַ הינד. — אַרויסגעפיהרט סחורות אין דער ווערט פון 10,000 זלאָטעס.

(ב) אויף וואַרשאַווסקאַ-גאַס 9 געפינט זיך די פאַבריק און דער פאַבריקס-לאַגער פון דער פירמע זילבערבערג. נעכטען אינדערפריה, ווען דער פאַב ריקס-מאַגאַזינער איז געקומען אין ביוראָ, האָט ער בעמערקט, ווי ס'איז אַ געוואַלטיגע אומאָרדנונג און ער האָט באַלד דערזעהן, אַז ס'איז פאָרגעקומען אַ גנבה.

די דורכגעפיהרטע פּאָליציאַנישע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז די גנבה איז געמאַכט געוואָרען דורך רפינירטע „פאַכלייט“, וועלכע האָבען דורכגעמויערט אַ לאָך אין דער וואַנד פון דעם שכנות'דיגען הויז אויף נאָוואַזשעווסקאַ 43.

ביים אויפברעכען דעם שלאָס האָבען די גנבים פלוצלינג דערהערט בילען אַ הינד. האָבען זיי איהם דער'הרג'עט מיט אַן'אייזען.

שפּעטער האָבען זיי אַרויסגעטראָגען 53 שטיק זעפיר-לייוואַנד פון בעסטען סאָרט און נאָך אַנדערע סחורות אין ווערט פון 10,000 זלאָטעס.

די סחורות האָבען זיי אַוועקגעפיהרט אויף אַ וואָגען און אַנטלאָפען.

ווינער פירמע באַנקראָטירט לאָדזער סוחרים.

לאָדז האָט געליטען אויף 1 מיליאָן זלאָטעס.

(ס) אין די קרייזען פון די לאָדזער אינדוסטריעלער און סוחרים האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע בעאונרוהיגונג דער גרויסער באַנקראָט פון איינע פון די בעדייטענדסטע אויסלענדישע פירמעס, מיט וועלכער די לאָדזער אינדוסטריעלער זענען אָנגאַזשירט אויף אַן'ערך אַ מיליאָן זלאָטעס (איבער 100 000 דאָלאַר).

דאָ האַנדעלט זיך, נעמליך, אין דער ווינער-טראַנספּאָרט-געזעלשאַפט „אַלפּענלענדישע פעראיינפערקעהר-געזעלשאַפט, א. ג. אין ווין“.

די לאָדזער אינדוסטריעלער וועלען בקרוב אָפּהאַלטען אַ ספּעציעלע בעראַטונג, כ״י אויסצואַרבייטען אַ פּלאַן, ווי אַזוי צו האַנדלען ביים פערזיכערען די חובות.

שרעקליכער זעלבסטמאָרד פון אַ סערזשאַנט

שעכט זיך מיט אַ ראַזיר-מעסער אין אַ באָד.

(ב) מאָנטאָג 9 אין אָוונד איז אין דער באָד-אַנשטאַלט אויף זאַכאָדניאַ גאַס געקומען אַ מיליטער-סערזשאַנט אין אַן'אויפגערעגטען צושטאַנד און פערנומען אַ וואַננע 1 קלאַס.

דער „נומעראָווי“ פון 1 קלאַס-אָפּטיילונג האָט אָבער נאָך אַ שעה בעמערקט, אַז דער סערזשאַנט געהט נישט אַרויס פון זײַן באָד-צימער און דערמאָנענדיג זיך, אַז דער סערזשאַנט איז געווען אין אַן'אויפגערעגטען צושטאַנד, האָט ער בעשלאָסען צו זעהן, וואָס אין דעם צימער טוט זיך.

נאָך אַנדערהאַלבען שעה, האָט דער „נומעראָווי“ אין קאָרידאָר בעמערקט, ווי די טיר פון דעם סערזשאַנט'ס צימער עפענט זיך אויף און עמיץ בעט אַ ביסעל וואַסער.

דער „נומעראָווי“ האָט געבראַכט אַ גלאָז וואַסער, אָבער אַריינקומענדיג אין דעם צימער האָט זיך פאַר זײַנע אויגען פאָרגעשטעלט אַ שרעקליך בילד: אויף דער קאַנאַפּע איז געלעגען דער סערזשאַנט און פון איהם איז גערונען בלוט. אויך די וואַננע און די פּאָדלאָגע איז געווען פול מיט בלוט און ביי דער וואַננע איז געלעגען אַ פערבלוטיגט ראַזיר-מעסער.

דער פערצווייפעלטער „נומעראָווי“ האָט געמאַכט אַן'אַלאַרם.

דער אָנגעקומענער דאָקטאָר האָט שוין דעם סערזשאַנט געטראָפען אָהן בעוואוסטזיין, פון זײַן מויל האָט זיך נאָר אַרויסגעריסען דאָס וואָרט: מאַמע!

דעם סערזשאַנט האָט מען אָפּגעפיהרט אין מיליטער-שפּיטאָל.

פון דער אויספאָרשונג שטעלט זיך אַרויס, אַז דער זעלבסטמערדער הייסט אַדאַם ביעלעצקי, געדינט האָט ער אין דער אינטענדאַנטור פון דער ד. אָ. ק. און לעצטענס איז ער געווען צ געטיילט צו דער זשאַנדאַרמעריע.

אינ'ם קריטישען טאָג איז ביעלעצקי צו דער אַרבייט נישט געקומען און די קאָלעגען האָבען אויפ'ן טיש געפונען אַ צעטעלע מיט פאָלגענדען אויפשריפט: „טייערע קאָלעגען! איך געזעגען זיך מיט אייך, היינט שטאַרב איך“.

געגען די טשעכישע סחורות, וועלכע קאָנקורירען מיט לאָדז.

מעמאָריאַל פון לאָדזער עקספּאָרטערען צום האַנדעלס- און פינאַנץ-מיניסטעריום.

(ס) דער לאָדזער עקספּאָרטערען-פערבאַנד האָט אַרויסגעשיקט צו דער רעגירונג אַן'אויספיהרליכען מעמאָריאַל וועגען דעם, וואָס לעצטענס האָט זיך בעדייטענד פערשטאַרקט דער אימפּאָרט פון טשעכישע סחורות און רויה-שטאָפען קיין פּוילען, וואָס עס פעראורזאַכט אַ שטאַרקע קאָנקורענץ לגבי די פּוילישע אויסאַרבייטונגען, בפרט די לאָדזער.

די טשעכישע סחורות ווערען אַריינגעבראַכט קיין פּוילען סיי אויפ'ן לעגאַלען וועג, סיי דורך שמוגלער און די דאָזיגע סחורות פון טשעכיען ווערען אָמטייסטען פערקויפט און געקויפט אין גאַליציען און אויבערשלעזיען.

די פעראינטערעסירטע פערלאַנגען דעריבער אַ שנעלע אינטערווענץ מצד דער רעגירונג אין דער פראַגע.

שטיצע

ווענען פערלענגערען דעם טערמין פון אויסצאָהלען אינטערשטיצונגען.

(ס) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון קרייז-אַרבייטסלאָזען פאָנד אין לאָדז ס'איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען פערלענגערען דעם טערמין פון אויסצאָהלען אונטערשטיצונגען אין אי דיסטריקט-צענטער אַרום לאָדז, ווי: לאָדז, פּאַביאַניץ, פּיעטריקאָוו, טאָמאַשאָוו, רודאַ-פּאַביאַניץ, זגיערז, אָזאָרקאָוו און קאָנסטאַנטין.

דאָס פערלענגערען דעם טערמין פון די אונטערשטיצונגען דאַרף זײַן ביז 17 וואָכען, סיי פאַר פיזישע, סיי פאַר אינטעלעקטועלע אַרבייטסלאָזע.

*

(ב) דער הויפּט-אַרבייטסלאָזען-פאָנד האָט זיך געווענדעט צום אַרבייטס-מיניסטעריום מיט אַ מעמאָריאַל וועגען הערכערען די אונטערשטיצונגען פאַר אַרבייטסלאָזע אויף 30 פּראָצענט, ווייל פון 1924 אָן איז דער יקרות בעדייטענד געשטיגען און די שטיצע-סומען זענען זעהר קליין.

אַרבייטסלאָזער

זיך אויפגעהאָנגען אין פאַבריק.

(–) דער אַרבייטער לעאָפּאָלד קראַוז, וועלכער איז זייט אַ יאָהר אַרבייטסלאָז און איז פריהער געווען בעשעפטיגט אין דער פאַבריק פון דער פירמע דאַמבעק אין פּאַביאַניץ, איז אין פערצווייפלונג עהרנעכטען ביינאַכט אַוועק אין דער פאַבריק, וואו ער האָט לאַנגע יאָהרען געאַרבייט, און זיך דאָרט אויפגעהאָנגען.

ערשט אינדערפריה האָבען פערבייגעהער בעמערקט, ווי עס הענגט אַ מענש.

דער אַרויסגערופענער דאָקטאָר האָט שוין געטראָפען אַ טויטען דעם אַרבייטער קראַוז.

ראַבינאַט נעהמט איבער די השגחה איבער שומרי-שבת.

(–) נעכטען איז אין קהלה-לאָקאַל פאָרגעקומען אַ זיצונג פון ראַבינאַט, צוזאַמען מיט'ן ועד-הכשרות און חברה „שומרי-שבת“.

נאָך אַ לענגערע דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז דער ראַבינאַט נעהמט-איבער די אויפזיכט איבער דער אַרבייט פון „שומרי-שבת“ און צו דעם צוועק וועט, לויט'ן מוסטער פון וואַרשאַ, יעדע וואָך פאָרקומען א זיצונג פון ראַבינאַט, ועד-הכשרות, צוזאַמען מיט יער „שומרי-שבת“ און ס'וועלען אויסגעאַרבייט ווערען פּלענער, ווי אַזוי אָפּצוהיטען דעם חיזוק שבת.

אַנטלאָפען פון די עלטערען.

דער 14-יאָהריגער בחור גבריאל הירשקאָוויטש, אַ שילער פון שוו. יאַקובאַ 5, האָט זיך צוקריגט מיט זײַן מוטער און אַן'אויפגערעגטער אַנטלאָפען פון דער היים. ביז היינט איז ער נאָך נישט צוריקגעקומען. די מוטער זײַנע איז זעהר בעאונרוהיגט און בעט דעריבער יעדען, ווער עס ווייסט, וואו איהר זוהן געפינט זיך, זאָל תיכף מודיע זײַן אויף שוו. יאַקובאַ 5.

דער בחור איז אַ הויכער, אַ דאַרער. אָנגעטון אין אַ טונקעלער מאַרינאַרקע. קאָווע-קאָרט-היטעל, שטרימפּ מיט פּרעפּעס.

היינט דער מאַסקען-באַל פון רויטען-קרייץ.

(–) אַזוי גוט ווי יעדעס יאָהר אָרדענט אויך איין דער רויטער-קרייץ אַ ני ויסען מאַסקען-באַל, וועלכער קומט פאָר היינט אין פילהאַרמאָניע.

די היי יעהריגע אימפּרעזע זאָגט צו, צו זײַן זעהר אינטערעסאַנט.

דער יוד. האַנדווערקער איז קאַמף פאַר זיין עקזיסטענץ.

געשיכטע פון דער יודישער האַנדווערקער-בעוועגונג און אָפּהאַנדלונגען פון די 15 יאָהר יודישע האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציע אין לאָדז.

(בעאַרבייט אויפ'ן גרונד פון געזאַמעלטע מאַטעריאַלען ספּעציעל פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט").

די ערשטע שריט צו אָרגאַניזירען די יוד. האַנדווערקער אין לאָדז.

אַמאָליגע בושה איז היינט אַ ציל—אין לאָדז ענטשטעהט די ערשטע יודישע האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציע אין פוילען—דער צאַריזם און די צעכען—אַמאָליגע חברות פון בעלי מלכות—טישלער-מייסטער גרינדען דעם ערשטען פעראיין — די אַפּאַטיע אין די רייהען פון די יודישע האַנדווערקער — דער אַלרוסישער האַנדווערקער-צוזאַמענפאָהר וועקט אויף די יודישע האַנדווערקער — יאַן קירשראַט קומט אין דער ריכטיגער צייט.

15 יאָהר יודישע האַנדווערקער-בעוועגונג, עס ווערט טאַקע נאָר געמיינט די האַנדווערקער בעוועגונג אין מאָדערנעם זין.

אַ מאָדנע זאַך האָט פּאַסירט מיט'ן בעל מלאכה ביי יודען, אין משך פון הונדערטער יאָהרען האָבען איהם די אייגענע ברידער זיינע, די אויפגעצוואַגענע אַלטוואַרג-הענדלער און פּראָצענטיקעס, אַזוי פאַרשריען, אַז ער דער בעל-מלאכה איז ביי זיך אַליין אין די אויגען בזוי ומבוזה געוואָרען. און דאָס בעסטע, וואָס דאָס יודישע פאָלק פאַרמאָגט שרייט איצט: מלאכה-מענש, האַרעפּאַשניק, דו ביסט דאָס שיינערע פון אונזער פאָלק! פאַרשאָלטען זאָלען ווערען אונזערע פּוסטעפּאַסטניקעס, אונזערע ליידיג-גייער!

די לאָזונג, וואָס גייט אַדורך דורך אַלע שיכטען פון אונזער פאָלק, איז איצט: אונזער פאָלק מוז איצט פּראָדוקטיוויזירען זיין לעבענס-שטייגער, דער איינציגער געזונדער קערן פון אונזער פאָלק - דאָס איז זיין אַרבייטס-טייל: האַנדווערקער און לוין-אַרבייטער. די יודישע אַרבייטער האָבען שוין צו פאַרצייכענען צענדליגער יאָהרען פון אָרגאַניזאַציע און קאַמף.

דער יודישער בעל-מלאכה, האָט זיין אָרגאַניזאַציע און קאַמף אָנגעהויבען פיל שפּעטער. די האַנדווערקער-בעוועגונג אין געוועזענעם קאָנגרעס-פוילען האָט זיך אָנגעהויבען מיט 15 יאָהר צוריק. די דאָזיגע קורצע צייט פון אָרגאַניזאַציע ווילען מיר אַריינגעהמען אין די ראַהמען פון אונזער געשיכטליכען איבערבליק איבער דער יודישע האַנדווערקער-בעוועגונג אין לאָדז. וואָס איז בעוועזען די ערשטע שטאָדט אין קאָנגרעס-פוילען, וואו די יודישע האַנדווערקער האָבען פאַרשטאַנען זייערע אויפגאַבען און צוקונפט. זאָל אונזער איבערבליק זיין אַ מתנה דער לאָדזער יודישער האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציע צו איהר יום-טוב, צו דעם 15-יעהריגער יובילעאום פון יודישען האַנדווערקער-קלוב אין לאָדז.

***

דאָס איז געוועזען אין די צייטען פון דער צאַרישער הערשאַפט. די יודישע בירגערליכע געזעלשאַפט איז געוועזען, בעזונדערס אין קאָנגרעס פוילען, אינגאַנצען נישט אָרגאַניזירט. דער צאַרישער שטיוועל, וועלכער האָט דערדריקט יעדען פרוב פון אָרגאַניזאַציע, דער שרעקליכער אַנטיסעמיטיזם און די צעכען האָבען נישט דערלאָזען די יודישע האַנדווערקער אַפילו דעם געדאַנק וועגען פעראייניגונג. אמת, ס'זענען געמאַכט געוואָרען דורך מעהר ענערגישע און בעוואוסטזיניגע יודישע האַנדווערקער פרובען צו אָרגאַניזירען פעראיינען פון בעלי-מלאכות זיי האָבען אינסטינקטיוו געפיהלט די נויטווענדיגקייט דערפון, אָבער ס'האָט נאָך געפעהלט דאָס בעוואוסטזיין וועגען די אויפגאַבען פון אַזאַ פעראייניגונג. אין לאָדז האָבען, למשל זייט יאָהרען-לאַנג עקזיסטירט חברות פון פערש. פאַכען ווי שניידער, (חייטים), טישלער (חורש-עצים) מאָלער א. א. וו.

די חברות האָבען אָבער נישט געפיהרט קיין שום פּראָפעסיאָנעלע, אָדער אַנדערע טעטיגקייט. די חברות האָבען געהאַט בתי-תפילות, געמאַכט שלוש-סעודות'ער, מלוי-מלכות און סתם סעודות-מצות'ער. ערשט אין סאַמע ברען פון רעוואָלוציאָנערען אויפברויז אין יאָהר 1905, האָבען די היגע טישלער-מייסטער אין די פערזאָנען פון די ה"ה מרדכי קרול, ישראל פישעל זאַלצמאַנאָוויטש, דינאַבורסקי, משה דוד הערשקאָוויטש (דער איצטיגער פאָרזיצער פון טישלער-מייסטער-פעראיין), שלמה גאָלדבערג, אהרן דוד פלאַט א. אַ. אָנגעהויבען בעמיהונגען וועגען איבערענדערען די חברה „חורש-עצים" אויף אַ לעגאַלען פּראָפעסיאָנעלען פעראיין פון טישלער-מייסטער אין לאָדז. דאָס האָט זיך סוף-כל-סוף איינגעגעבען און דער פעראיין איז לעגאַליזירט געוואָרען דורך'ן פּיעטריקאָווער גובערנאַטאָר.

דער דאָזיגער פעראיין איז אייגענטליך, ווי מיר וועלען דאָס שפּעטער זעהען, געווען דאָס קערענדעל פון דער גרויסער האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציע ביים היינטיגען טאָג. דער טישלער-פעראיין אַליין האָט זיך געפונען אויף שרעדניאַוואַס (איצט פּאָמאָרסקאַ) נומער 1 און האָט נישט קיין סך אויפגעטון, ער האָט זיך בעשעפטיגט וועגען פערשידענע פאַך-אינטערעסען און נישט געהאַט קיין אָנגעצייכנעטע ליניע פון אַרבייט. בעמיהונגען וועגען גרינדען אַנדערע יודישע האַנדווערקער-פעראיינען האָבען זיך נישט איינגעגעבען, ווייל נאָכדעם ווי די צאַרישע סאַטראַפּען האָבען דערשטיקט די רעוואָלוציע, האָט די רעאַקציע געהאַט די איבערהאַנד און צו קיין שום פּראָפעסיאָנעלער פעראייניגונג איז נישט דערלאָזט געוואָרען. איבעריגענס איז אויך דער אינטערעס פון די יודישע האַנדווערקער צו שאַפען זייערע אָרגאַניזאַציעס נישט געווען קיין צו גרויסער און ס'האָבען געפעהלט די ענערגישע און טיכטיגע פערזענליכקייטען, וועלכע זאָלען זיך פאַרנעהמען מיט'ן שאַפען די פּראָפעסיאָנעלע נאַציאָנאַלע און קולטורעלע אָרגאַניזאַציע פון די יודישע האַנדווערקער. אַזאַ לאַגע איז געווען ביז'ן יאָהר 1910.

צום סוף פון יאָהר 1910 איז בעוואוסט-געוואָרען, אַז אין פּעטערבורג דאַרף פאָרקומען אַן אַלרוסישער צוזאַמענפאָהר פון האַנדווערקער, לויט דער וואַהל-אָרדינאַציע האָבען די יודישע האַנדווערקער אין לאָדז געקענט שיקען 3 דעלעגאַטען. אָבער ווער זאָל שיקען די דעלעגאַטען? קיין יודישע פּראָפעסיאָנעלע האַנדווערקער-פעראיינען האָבען נישט עקזיסטירט. קיין שום אָרגאַניזאַציע, וועלכע זאָל זיך פאַרנעהמען מיט דעם ענין איז נישט געווען. דאָס האָבען אויסגענוצט די אַנדערע, וועגען וועלכע מיר וועלען נאָך ווייטער שרייבען, און האָבען אַלע 3 יודישע מאַנדאַטען צוגענומען פאַר זיך. מ'האָט נעדאַרפט גיך רעאַגירען און דעמאָלס האָט זיך אַרויסגערוקט די בעדייטענדע אָבער מעכטיגע פערזענליכקייט פון אינזשינער יאַן קירשראַט ז"ל.

(המשך קומט)

בעאַרבייט פון י. דאַנסין.

יאַן קירשראַט

און דער יודישער האַנדווערקער.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פייערונג פון דעם 15 יעהריגען יובילעאום זייט ס'איז ענטשטאַנען די לאָדזער יודישע האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציע מוז דערמאָנט און פאַרצייכענט ווערען, דער גרינדער פון דער דאָזיגער בעוועגונג דער פאַרשטאָרבענער אינזש. יעקב (יאַן) קירשראַט.

קירשראַט האָט אין לאָדז געוואוינט און געאַרבייט נאָר אַ קורצע צייט, אָבער שוין דורך דער קורצער צייט, האָט ער זיך אַרויסגערוקט אויפ'ן פאָדערגרונד פון דער יודישער געזעלשאַפט אין לאָדז. יאַן קירשראַט איז געווען איינער פון די שטאַרקסטע פערזענליכקייטען פון נאַציאָנאַלען יודענטום אין פוילען, איהם איז אָבער נישט בעשערט געווען זיך צו דערוואַרטען אויף דעם אויפשוואונג פון דער נאַציאָנאַלער בעוועגונג אין פוילען און איז געשטאָרבען אין יאָהר 1912 אין עלטער אינגאַנצען פון 33 יאָהר אין דער פרעמד ווייט פון זיין היים און פון יודען, וועלכע ער האָט אַזוי ליב געהאַט און זיך פאַר זיי מקריב געווען. אין משך פון זיין קורצען לעבען, האָט אָבער קירשראַט זעהר און זעהר פיל אויפגעטון. די קרוין פון זיין געזעלשאַפטליכער אַרבייט איז געווען דאָס שאַפען פון דער יודישער האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציע אין לאָדז.

יאַן קירשראַט איז געבוירען און ערצויגען געוואָרען אין אַ פולשטענדיג אַסימילירטער פאַמיליע אין וואַרשאַ. אין דער פאַמיליע קירשראַט האָט מען שוין פון לאַנגע יאָהרען נישט געהערט און נישט געוואָלט הערען פון קיין יודען. דער קליינער יאַן האָט געענדיגט אַ וואַרשעווער מיטעל-שול און אַריינגעטרעטען אין פּאָליטעכניקום. דאָס איז געווען אין די יאָהרען פון 1904–1905, אין די יאָהרען ווען די רעוואָלוציע אין רוסלאַנד האָט דערגרייכט די העכסטע מדרגה, און בעת וועלכער די יודישע סטודענטשאַפט האָט זיך געזוכט איהר וועג צו דער יודישער געזעלשאַפט. אין דער צייט האָט זיך אָרגאַניזירט אַ גרופּע יודישע סטודענטען צווישען וועלכע ס'האָבען זיך געפונען דער איצטיגער דעפ. יצחק גרינבוים, דער פאָרזיצער פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע לעאָן לעווינטע, סענאַטאָר קערנער, אינזש. ויידעמאַן און אַנדערע, די גרופּע האָט זיך אָנגערופען יונגע-ציוניסטען און איז נעגאַנגען אין פאָלק, אָנגעהויבען אַן אַגיטאַציע פאַר די ציוניסטישע אידעען פון ד"ר טעאָדאָר הערצעל.

און דאָ געשעהט דער נס. דער אַסימילירטער יאַן קירשראַט, וועלכער האָט קיין שום געמיינזאַמעס נישט געהאַט מיט קיין יודען טרעט אַריין אין דער סטודענטישער גרופּע יונגע-ציוניסטען ער בלייבט נישט דאָרט פּאַסיוו, נאָרוויערט איינער פון די אָנפיהרענדע מיטגלידער אין דער גרופּע. ער גיט זיך איינגאַנצען אָפּ דער ציוניסטישער אידעע און צוליב דערזעלבער סבה איז ער געצוואונגען איבערצורייסען מיט זיין פאַמיליע און אומגעבונג.

די גרופּע ווערט די אָנפיהרענדע אין פוילישען ציוניזם און גיט שוין דעמאָלט אַרויס זאַמעל-ביכער אונטער'ן נאָמען „ספרות" אין פויליש, וואו קירשראַט ווערט דער הויפּט-מיטאַרבייטער.

די הויפּט-אַרבייט פון קירשראַט'ען איז געגאַנגען אין דער ריכטונג פון פּראָדוקטיווירען דאָס יודישע פאָלק און טאַקע צוליב דעם טרעט ער אַריין נאָכ'ן ענדיגען דעם פּאָליטעכניקום אַלס דירעקטאָר פון האַנדווערקער-שול אין לאָדז און ווערט דער גרינדער פון דעם יודישען האַנדווערקער-קלוב.

אין לאָדז איז קירשראַט בסך-הכל געווען 5 יאָהר און ווערט בעליבט נישט נאָר ביי זיינע שילער, נאָר ביי די אַלע מיט וועלכע קירשראַט איז געקומען אין בעריהרונג. קירשראַט'ס יודישע געזעלשאַפטליכע טעטיגקייט אין לאָדז ווערט אַ מוסטער פאַר פיל אינסטיטוציעס, ער ווערט דער טאָן-געבער צווישען דער נאַציאָנאַלער יוגענד און ווען נישט דער אומ'רחמנות'דיגער טויט איז קירשראַט געווען איינער פון די ערשטע קאַנדידאַטען אין דער פיערטער דומע.

קירשראַט גיט פאַקטיש אַוועק זיין לעבען פאַר דער געזעלשאַפט. נישט קוקענדיג אויף דער צוקער-קראַנקהייט, וועלכע האָט איהם געניאַגט, האָט ער זיין גאַנצע צייט אָפּגעגעבען די אידעען, וועלכע ער האָט געדינט.

קירשראַט הויבט הויך אויף זיין שטים אין דעם אַנטיסעמיטישען טעכניקער-פעראיין, פיהרט אַ קאַמף מיט די לאָדזער אַסימילאַטאָרען, אַמשטאַרקסטען מיט די וואָס פיהרען אָן מיט דער שולע, אין וועלכער ער איז אַליין דירעקטאָר. ער געפינט נאָך צייט צו זיין איינער פון די הויפּט-מיטאַרבייטער אין „ראַזסוויעט" און זיך צו לערנען ביי דעם שרייבער פון די דאָזיגע שורות יודיש, כדי צו קענען זיין צווישען די יודישע מאַסען און רעדען אויף איהר שפּראַך, דער פערל פון קירשראַטס געזעלשאַפטליכער טעטיגקייט איז געווען דער יודישער האַנדווערקער-קלוב. אונז וועט נאָך נישט איינמאָל אויסקומען איהם צו דערמאָהנען אין די ווייטערדיגע קאַפּיטלען פון דער געשיכטע פון דער יודישער האַנדווערקער-בעוועגונג אין לאָדז.

י. דאַנסין.

שבת מוז מען נישט אונטערשרייבען רעקאָמענדירטע בריף.

שבת טאָר מען אויך נישט פּאַטשטירען יודישע וועקסלען.

צוליב דער אינטערווענץ פון יודישע דעפּוטאַטען האָט די הויפּט-דירעקציע פון פּאָסט און טעלעגראַף אַרויסגעגעבען אונטערן נומער 4375 דעם פאָלגענדען צירקולאַר:

„דאָס איבערגעבען רעגיסטרירטע בריף אָדער פּעקלעך, שנעלע אָדער געוועהנליכע פאַר אַדרעסאַטען יודען אום שבת, דאַרף פאָרקומען אויפ'ן געוועהנליכען אופן.

אויב אָבער דער אָפּנעמער אַ יוד, נישט אָפּזאָגענדיג זיך אָפּצונעמען דעם בריף אָדער פּעקל, וועט אָבער נישט וועלען צוליב רעליגיעזע מאָטיווען זיך חתמנ'ען אום שבת, דאַרף איהם דער בריף איבערגעגעבען ווערען אין נאָהענטסטען טאָג, ווען עס ווערט איבערגעגעבען די פּאָסט.

די סיבה פון נישט אָננעהמען דעם בריף דאַרף ווערען פאַרצייכענט.

ביים איבערגעבען מעלדונגען, וואָס ענטהאַלטען וועקסלען צום פּראָטעסט, אין וועלכע דער צאָהלונגס-טערמין (דער ערשטער טאָג) פאַלט אויס שבת, קען מען ביי אויבענדערמאָנטע פאַלען, פאַר שטעלען די יודישע בעלי-חובות דעם וועקסעל צו צאָהלען ערשט מאָנטאָג און אויב מאָנטאָג געפאַלט אַ געזעצליכע חגא, דאַן קאָן דער וועקסעל געצאָהלט ווערען דינסטאָג ביז מיטאָג. ערשט דאַן אויב דאָס וועקסעל ווערט נישט געצאָהלט, ווערט עס איבערגעשיקט דעם רעיענט צום פּראָטעסט.

דאָס בעטראַכטען אין די דערמאָנטע פאַלען די בריף אַלס נישט איבערגעגעבענע איז פאַרבאָטען".

די צוגרייטונגען צום גרויסען מאַסקען-באַל פון דער יודישער פּרעסע.

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער אַרטיסטישער אַטראַקציע-קאָמיסיע, וועלכע פאַרנעהמט זיך מיט'ן אויסאַרבייטען דעם פּראָגראַם, דעקאָראַציעס און אַטראַקציעס אויפ'ן גראַנדיעזען באַל פון דער יודישער פּרעסע, וועלכער קומט פאָר דעם 29. יאַנואַר.

אַ רייהע אַנוועזענדע האָבען זיך אַרויסגעזאָגט וועגען דעם אופן פון אָרגאַניזירען און דורכפיהרען די אַטראַקציעס, וועלכע זאָלען בעשטעהן פון: אַ קאַבאַרעט-פּראָגראַם, קאָנקורס-פּריזען, קאַרוזעל, הומאָריסטישע צייטונג, בלומען-שלאַכט און אַנדערע.

די מאָלער: יצחק ברוינער, ווינבוים, מאַנע קאַץ און גאָלדבערג גרייטען שוין צו די דעקאָראַציעס און קאַריקאַטורען, וועלכע וועלען באַצירען די ווענט פון די זאַלען.

אויב מ'מעלדעט זיך נישט צו דער קאָנטראָלע,

פערלירט מען דאָס רעכט אויף שטיצע.

(ס) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט. האָט זיך היינטיגע וואָך אָנגעהויבען אַ קאָנטראָלע פון די אינטעלעקטועלע אַרבייטסלאָזע, וועלכע בעקומען שטיצע. די, וועלכע קומען צו דער קאָנטראָלע, בעקומען נייע לעגיטימאַציעס אויפ'ן יאָהר 1927.

דער אַרבייטסלאָזער-פאָנד מאַכט נאָכאַמאָל בעקאַנט, אַז די אַלע, וועלכע וועלען נישט קומען צו דער קאָנטראָלע, וועלען פאַרלירען דאָס רעכט אויף ווייטער צו בעקומען אונטערשטיצונג.

זעלבסטמאָרד פון אַ 70-יעהריגען זקן

צוליב דעם וואָס זיין פרוי איז געשטאָרבען.

(-) דער 70 יעהריגער וועכטער פון פאַלוואַרק יוליאַנאָוו סטאַניסלאַוו יוזשוויאַק האָט זיך געלעבט גאַנץ צופרידען מיט זיין פרוי, מיט אַ קורצער צייט צוריק איז זיין פרוי געשטאָרבען.

יוזשוויאַק איז געוואָרען פאַרזאָרגט און איז אַריינגעפאַלען אין מעלאַנכאָליע. נעכטען האָט זיך יוזשוויאַק נישט געשטעלט צו דער אַרבייט, ווען מען איז געגאַנגען נאָכזעהן וואָס מיט יוזשוויאַקען האָט פּאַסירט, האָט מען איהם געטראָפען ליגענדיג אויף דער פּאָדלאָגע מיט אַ גרויסע וואונד אין קאָפּ. נעבען איהם איז געלעגען אַ האַק מיט וועלכער יוזשוויאַק האָט זיך אַליין געמאַכט די וואונד. אויף דער פראַגע, פאַרוואָס האָט ער געוואָלט בעגעהן זעלבסטמאָרד האָט דער אַלטער געענטפערט: „איך קאָן נישט לעבען אָהן מיין פרוי. איך האָב בעשלאָסען מיר דאָס לעבען צו נעהמען.

פערזאַמלונג פון טאָרג-און מאַרק-הענדלער.

אין דער קליינהענדלער צענטראַלע (זאַוואַדזקאַ 5) איז פאָרגעקומען אַ גרויסע פערזאַמלונג פון די יודישע טאָרג-און מאַרק-הענדלער, וועלכע זענען ביז איצט נישט אָרגאַניזירט אין אַ פעראיין.

די פערזאַמלונג איז געפיהרט געוואָרען אונטערן פאָרזיץ פון ה׳ מינץ וועלכער האָט אָנגעוויזען אויף דער טרויעריגער לאַגע, פון די נישט אָרגאַניזירטע טאָרג-און מאַרק-הענדלער.

נאָכדעם ווי די ה״ה: פאָמעראַנץ, אייזענבערג, זילבערינג א״א רעדען וועגען די גרויסע שטייערען, וועלכע די טאָרג-הענדלער זענען בשום אופן נישט איםשטאַנד צו בעצאָהלען.

דער פרעזעס פון דער צענטראַלע ה׳ קירשבוים, מאַכט בעקאַנט די פערזאַמלטע מיט די בעמיהונגען, וועלכע זענען אונטערגענומען געוואָרען דורך דער קליינהענדלער-צענטראַלע, צו פערלייכטערען דעם ביטערען גורל פון יודישען קליינהענדלער, און רופט אַלע פערזאַמלטע זיך צו אָרגאַניזירען.

צום סוף איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע: אַז די פערזאַמלטע בעשליסען זיך צו ווענדען דורך דער פערמיטלונג פון דער לאָדזער קליינהענדלער-צענטראַלע צו דער געהעריגער רעגירונגס - און פינאַנס מאַכט, אַז בכדי צו ראַטעווען די יודישע קליינהענדלער פון פולשטענדיגען אונטערגאַנג, זאָל זיי געשענקט ווערען די אַלטע שטייערען ביז׳ן יאָהר 1926, און עס זאָל געגעבען ווערען די טאָרג-און מאַרק-הענדלער דאָס רעכט צו האָבען זייערע פערטרעטער אין די פערשידענע שטייער-קאָמיסיעס.

א בריה אין רעדאַקציע.

פאַר וואָס שווייגען די קצבים וואָס שחט׳ן אין באַלוטער שחט-הויז, און צי קען מען אועלכעס פערשווייגען?

איך האָב שוין איינמאָל אויפמערקזאַם געמאַכט די עפענטליכקייט אויף די עולות פון דער דירעקציע פון באַלוטער שחט הויז, לגבי אונזערע שחט-הויז-אַרבייטער. איצט האָבען זיך די עולות נאָך מעהר פערגרעסערט, למשל פון סאַניטאַרען שטאַנד-פונקט דאַרפען די אַרבייטער בעקומען אַ בעקוועם אָרט זיך איבערצוטוען צו דער אַרבייט, כדי נישט אַרויסצושלעפען דעם שמוץ פון שחט-הויז אין זייערע וואוינונגען אַריין, וואָס איז עלול די פערשידענע קראַנקהייטען און מיט פערשידענע תירוצים מצד די דירעקציע בעקומען דאָס די אַרבייטער נישט, הגם עס איז דאָ דערויף אַ געזעץ. 2) ווי די עפענטליכקייט איז בעקאַנט זייט דעם יאָהר 1926 שחט-מען בהמות ביינאַכט פון יעדען זונטאָג אויף מאָנטאָג, כדי צו בעפרידיגען די בעפעלקערונג מיט פריש פלייש און די שחיטה הויבט זיך אָן האַלב דריי, אָדער דריי אַ זייגער און כדי זיך צו דער אַרבייט צוצוגרייטען מוז אי דער אַרבייטער אי דער קצב זיין אַ שעה פריהער אויפ׳ן אָרט, קומענדיג אויפ׳ן אָרט מוזען זיך אַלע אַרומדרייען אויפ׳ן גאַס פאַר די געשלאָסענע טויערען פון שחט-הויז פונקט אַזוי ווי גנבים, אָדער ווי אַנדערע פון דער אונטער-וועלט; 3) און ווען מיר קומען שוין אַריין אין שחט-הויז, אַם דאָ הויבט זיך אָן דער אמת׳ער גיהינום. נישט בענוג, וואָס די שאַרפע אינסטרומענטען, וועלכע זענען פלויל צו לייגען די אַרבייטער פאַר קאַליקעס, מוזען מיר נאָך שטיין אין שרעק און ציטערניש פאַר די מאַשין-ווינדעס. די ווינדע קאַטאַסטראָפעס זענען לעצטענס געוואָרען אַ אָפטע ערשיינונג פשוט זעהר אָפט, ווייל די ווינדעס מוזען לכל הפחות יעדע 3 חדשים געוועקסעלט ווערען און טעגליך, פאַר דער אַרבייט, דורך געהעריגע מאַשיניסטען קאָנטראָלירט ווערען. מיר פרעגען די קצבים פון באַלוטער שחט הויז: 1) פאַרוואָס פערלאַנגט איהר נישט גענוימע גאַרדעראָבע-צימערען פאַר אייך און פאַר די אַרבייטער? 2) פאַרוואָס זענט איהר מסכים זיך אַרומצודרעהען מיט אונז צוזאַמען און זיך וואַלגערן ביינאַכט אין די ערגסטע פרעסטען אויפ׳ן גאַס אַזוי ווי אַרויסגעטריבענע הינד; 3) פאַרוואָס פערשווייגט איהר די ווינדע-קאַטאַסטראָפעס? מיט אונזער שריט וואַרטען מיר אויף אייער תיכפדיגע אונטערוועגען וועגען דעם אויבענדערמאָנטען צו דער דירעקציע פון באַלוטער שחט-הויז. מיר ברענגען דאָס פאַר דער עפענטליכקייט, ווייל מיר ווילען דאַרפען די מיטהילף פון די עפענטליכע פאַקטאָרען אינ׳ם מאָמענט, ווען די דירעקציע פון באַלוטער שחט-הויז, וועט נישט תיכף צוטרעטען פערווירקליכען די זיכערקייט פאַר אונזערע לעבענס אין באַלוטער שחט-הויז.

פאַר די פערזאַמלונג פון פראָפ. אַרבייטער-פעראיין פון פלייש-אינדוסטריע אין לאָדז.

סעקרעטאַר משה קארפעל.

יוליוס אדלער געזעגענט זיך.

חשוב׳ע רעדאַקציע!

דערלויבט מיר דורך אייער חשוב׳ער צייטונג זיך געזעגענען מיט׳ן לאָדזער טעאַטער-פובליקום פאַר מיין אַוועקפאָהרען קיין ביאַליסטאָק.

דורך די 4 וואָכען, וואָס איך האָב אין לאָדז געשפילט, האָבען די לאָדזער דערפילט זייער חוב צום יודישען טעאַטער. בעזוכענדיג איהם יעדען אָוועגד. נישט קוקענדיג אויף די אַלע אומבעקוועמליכקייטען, וואָס זיי האָבען געהאַט אין פילהאַרמאָניע, האָבען זיי אויף אַלעם פערקוקט, פערשוויגען און נישט פראָטעסטירט, פאַרוואָס עס קומט זיי אַ גרויסען יישר כח.

איך פיל מיך שטאָלץ אַזוי געעהרט צו ווערען פון אַזעלכע גרויסע מאַסען און וועל גליקליך זיין פאַר אייך, לאָדזער, צו שפילען ביז מיינע כחות וועלען אויסטראָגען

איך דאַנק דער יודישער פרעסע פאַר דעם וואַרימען אָפרופען זיך און פאַר דער סימפאַטישער בעציהונג צו מיינע גאַסטפאָרשטעלונגען. איך ווינש, אַז די יודישע פרעסע זאָל זיך ענטוויקלען צוזאַמען מיט דעם יודישען טעאַטער.

זייט אַלע געזונט און גליקליך! צום גיכען ווידערזעהן.

יוליוס אַדלער.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן.
יורידישע אָפטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בײַם דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופאָן פון דער ראַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופאָן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 5. יאַנואַר 1927.

2800. אַ לעזער פון דער אַלטשטאָדט.

מען וועט אומבעדינגט ביי אייך אויפמאָנען די שטייערן, וועלכע אייער פרוי איז שולדיג געבליבען אַלס פריילין און נישט ביי איהר פאָטער.

2801. ב. ב.

עס איז נישט אויסגעשלאָסען, אַז אַ קאָלאָניאַל האַנדעל זאָל נישט טאָרען אויסקויפען אַ 4-טע קאַטעגאָריע פאַטענט-עס האַנדעלט זיך וועגען דעם, אין וואָס פאַרע לאָקאַל דער פערקויף געפינט זיך און אין וואָס פאַרע סכומען עס זענען פאַרהאַן סחורות. עס פערשטעהט זיך, אַז מיט אַ 4-טע קאַטעגאָריע טאָרט איהר אויך נישט האַלטען קיין לוקסוסאָווע סחורות.

2802. נ׳אַרבייטער № 15.

עס וועט קיין בקשה נישט העלפען. בעפרייט פון צאָהלען לאָקאַל-שטייער ווערען נאָר אַרבייטסלאָזע, אָבער נישט לאָקאַטאָרען, וואָס אַרבייטען, מצנען זיי האָבען וואָס פאַרע בני בית אויסצוהאַלטען און אַ מינימאַלען פערדינסט. בעפרייט זענען אויך לאָקאַטאָרען וועמענס דירות זענען אין יוני 1914 געגאַנגען נישט העכער פון 60 רובל.

2803. דאַנקבאַרער לעזער ל. וו.

2804. א. הערש.

2805. אַ לעזער פון פאָדרזשעטשנא.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאַקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

2806. מ. ג. פון זאַרזשעווסקא 7.

מיר האָבען שוין אַ מאָל אָנגעוויזען, אַז גרעסערע אינסטיטוציעס אָדער אונטערנעמונגען בעשעפטיגען ספּעציעלע יוריסטען וועמען זיי פערטרויען די פערטיידיגונג פון זייערע אינטערעסען. אַזעלכע יוריסטען ווערען אָנגערופען „יוריס קאָנסולענטען" (Radca prawny) — אויף וואָס פאַרע סמך די אייגענטימער פון ביטשריפט ביוראָס, טיטולירען זיך אַלס „רעכטקאָנסולענטען" — ווייסען מיר נישט. מיר קאָנען אייך נאָר ענטפערן, אַז צו עפנען זיך אַ ביוראָ פרושבע דאַרפט איהר נישט האָבען קיין שום ספּעציעלען אָדער אַלגעמיינעם בילדונגס-צענז, קיין שום קאָנצעסיע איז נישט נויטיג, איהר דאַרפט פונדעסטוועגען דערלאַנגען וועגען דעם אַ בקשה אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט. איהר דאַרפט נאָר אויסקויפען אַ פאַטענט 3. קאַטעגאָריע.

2807. אַנ׳אינדוסטריעלער פון גדאַנסקא

פאַר בעשעפטיגען די אַרבייטער אין איבער׳שעה׳ן, דראָהט אייך אַ געלד-שטראָף אומסגעפעהר אין דער הויך פון 200 זל. עווענטועל אַרעסט, די מענות, אַז נישט איהר האָט זיי געצוואונגען, נאָר די אַרבייטער אַליין האָבען געפאָדערט און עס האָט זיך געהאַנדעלט בלויז וועגען אָפאַרבייטען אַ פערלעגענער צייט איז נישט קיין מאָטיוו פאַר קיין בעפרייאונגס-אורטייל.

2808. לייב שניטקא.

אויפ׳ן סמך פון 3. קאַט. האַנדעלס-פאַטענט מעגט איהר בעשעפטיגען נישט מעהר, ווי 1 אָנגעשטעלטען.

2809. חיים שימקעוויטש.

פוטער געשעפטען מוזען אויסקויפען 2-טע קאַטעגאָריע פאַטענט.

צאָהן-אַרצט
H. Lewita-Fuchs
פעטריקאַוער 50 טעל. 22 36
אויפנאַהם שעהן: פון 10 ביז 1 און פון 4 ביז 6

Dr PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט.
זאַוואַדזקאַ 1, טעלעפאָן 25-38
ווענערישע און האָר - הויט - קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוועגד, דאַמען: פון 4—5 נאָכם.

יודען האָבען פעהלערן.

דיסקוסיע אין מאָסקווא וועגען אַנטיסעמיטיזם.

קלאַפטערדיגע אַפישען מיט גרויסען רויטע אותיות האָבען אָנגעזאָגט, אַז אין דעם „גרויסען זאַל" פון מאָסקווער קאָנסערוואַטאָריע וועט פאָרקומען אַ דיספוט וועגען אַנטיסעמיטיזם". צווישען די אָנטיילנעמער פון דעם „דיספוט" זענען אויסגערעכענט געווען די נעמען פון בעקאַנטע רוסישע געלעהרטע, שרייבער, פּראָפעסאָרען, זשורנאַליסטען געזעלשאַפטליכע טוער, בעוואוסטע קאָמוניסטען און מלוכה-מענשען.

און וואָס פאַר אַנ׳אויסוואַל פון טעמעס! דער פאָלקס-קאָמיסאַר טעמאַשקאַ וועט רעדען אויף דער טעמע: „פאַר-וואָס און וועהר העצט געגען יודען"; לאַרין וועט רעדען וועגען „די סאָציאַלע וואָרצלען פון אַנטיסעמיטיזם"; דער געלעהרטער טעאָלאָג פּראָפ. רייסנער וועט האַלטען אַ פאָרטראָג איבער „יודען און קולטור"; דער זשורנאַליסט קאָלצאָוו — וועגען „יודען און ...רי פּראָטעסט"; בראַגין — וועגען „יודישע פויערים און אַנטיסעמיטיזם"; פּראָפעסאָר קליוטשניקאָוו וועט רעדען וועגען „אַנטיסעמיטיזם און דאָס רוסיש-נאַציאָנאַלע געפיהל", און נאָך הונדערט טעמעס, וואָס זאָגען צו צעגלידערן דעם יודען און דעם אַנטיסעמיטיזם גלייכערווייז.

פאָרזיצער פון דעם „דיספוט" וועט זיין נישט קיין אַנדערער ווי סמידאָוויטש אַליין.

וואָלט דער אַפיש געמאָלדען וועגען „אַנ׳אָוועגד איבער אַנטיסעמיטיזם", אָדער וועגען „רעפעראַטען וועגען אַנטיסעמיטיזם" וואָלט עס מיך אַ האָר נישט געוואונדערט: אַנטיסעמיטיזם שטעהט איצט אויף דער טאָג - אָרדענונג פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און דער סאָוויעטישער מאַכט; עס ווערט בעפיהרט אַ קאַמף געגען אַנטיסעמיטיזם, עס ווערען אַרויסגעגעבען און ווייט פערשפרייט ביכער און בראָשורען געגען אַנטיסעמיטיזם.

אָבער אַ דיספוט — אַ דעבאַטע וועגען אַנטיסעמיטיזם — דאָס האָב איך בשום אופן נישט געקאָנט פערשטעהן: אַ דיס-פוט מיינט דאָך די פערטיידיגונג פון פערשידענע געגענזייטיגע מיינונגען וועגען איין און דער זעלביגער זאַך, אַ ווערטער-קאַמף פאַר און געגען אַ געוויסער אידעע אָדער בעוועגונג. ווער זשע וועט דאָ זיין פאַר אַנטיסעמיטיזם. און ווי אַזוי וועט מען דאָ זיין פאַר אַנטי-סעמיטיזם? מ׳הייסט, אַז בעלנים צו פאַר-טיידיגען דעם אַנטיסעמיטיזם וואָלט זיך געפונען מעהר ווי גענוג — אין דעם איז ביי מיר קיין שום ספק נישט געווען. אויב נישט צווישען די אָנטייל-נעמער אין דער דיסקוסיע, איז צווישען עולם, אָבער וואו וועט זיך געפינען דער רייסטער מענש, וואָס וועט וואָגען עפענטליך און אָפען אַרויסצוטרעטען אַלס אַנטיסעמיט און אויסנוצען די סאָוויעטישע טריבונע פאַר אַנטיסעמיטישער פּראָפּאַגאַנדע?

ווי עס ווייזט זיך אָבער אַרויס, האָט זיך אַזאַ געוואָגטער מענש געפונען. דאָס איז דער בעוואוסטער „סמענאָוואָ-כאָוויק" (אַ גרופע געוועזענע פּאָליטישע געגנער פון דער ראַטענמאַכט וואָס האָט שפּעטער אָנערקענט די סאָוויעטישע מאַכט) און קאַלטשאַקס געוועזענער מי-ניסטער פּראָפעסאָר קליוטשניקאָוו.

אמת, ער האָט געפּרובט זיך צו פער-מאַסקירען זיין אַנטיסעמיטיזם אונטער פיינע ווערטער און פראַזען, אָבער דאָס איז איהם נישט געלונגען. די מאַסקע איז פון איהם עפענטליך אַראָפּגעריסען געוואָרען און דער עולם האָט פאַר זיך דערזעהן דעם אמת׳ן פּרצוף פון אַ קאַל-משאַקיסט.

נאָר וואָס טויג אונז כאַפּען די פיש פאַר׳ן נעץ, בעסער וועלען מיר דערציי-לען כסדר.

ווי מען האָט געקענט דערוואַרטען, זענען פון די צוויי טויזענד ערטער אין זאַל, וועניגסטענס מופצעהן הונדערט פערנומען געווען פון יודען, דער נישט יודישער עולם איז בטל געוואָרען צווי-שען דעם יודישען און דאָס איז נישט דערפאַר, ווייל רוסען האָבען נישט געוואָלט הערען, וואָס מען וועט זאָגען וועגען דער פראַגע, נאָר ווייל זיי האָבען נישט געוואָלט צאָהלען פאַר דאָס געהערטע.

אמת, יודען גוטיגען זיך נישט מען זאָל זיי אויפווייזען די שעדליכקייט פון אַנטיסעמיטיזם דאָס ווייסען זיי פון דער פּראַקטיק, — אָבער די קאַסע האָבען זיי אָנגעפילט אויף דעם בעסטען אופן. די נייגעריגקייט צו הערען וואָס מען וועט וועגען אונז זאָגען איז געווען גרעסער ווי די פּריוען. בפרט, אַז מען איז געווען אַזוי גוט ווי זיכער, אַז מען וועט הערען וועגען זיך גאַלע שבחים.

וועגען דעם עצם פון אַנטיסעמיטיזם איז שוין אַזוי פיל גערעדט און גע-שריבען געוואָרען, אַז זאָגען עפּעס נייעס וועגען דער פראַגע איז כמעט אוממע-גליך. וואָרים וואָס פאַר אַ נייעס קען מען זאָגען וועגען אַ פראַגע, וואָס איז אַזוי אַלט, ווי דער גלות און אַזוי פערשפרייט ווי מאָזלען? — קיין גרויסע נייעס וועגען דעם עצם אַנטיסעמיטיזם, וועגען זיין מהות און אינהאַלט, האָט מען, ס׳פערשטייט זיך, אויך נישט געהערט אויף דעם „דיספוט". אַלע רעדנער זע-נען, אייגענטליך, געווען כמעט איין רעדע, אין וועלכער די רעדנער האָבען יעדערער אויף זיין שטייגער בעמיט זיך אויפצווייזען, אַז יודען זענען ווייט נישט אַזוי שוואַרץ, ווי מען מאָלט זיי, אַז אויב זיי האָבען פעלערן — און דאָס האָבען זיי — זענען אין דעם שולדיג די היסטאָרישע בעדינגונגען אין וועלכע יודען האָבען הונדערטער יאָהרען גע-לעבט, אַז די יודישע בעפעלקערונג אין ראַטען-רוסלאַנד פערמאָגט קבצנים און האָרעפאַשניקעס הונדערט מאָל מעהר, ווי נעפּמאַנס און גבירים, אַז יודען האָ-בען געקעמפט אין בלוט פערגאָסען פאַר דער רעוואָלוציע נישט וועניגער און אפשר מעהר פון אַנדערע, און זיי האָ-בען דעריבער פולע רעכט צו גענוסען פון דער פרייהייט אַזוי גוט, ווי אַנדע-רע, אַז אַנטיסעמיטיזם איז אַנ׳אָפּשלו-קערץ פון צאַריזם, וועלכער האָט מיט-פון פערפאָלגונגען און פּאָגראָמען אויף יודען געוואָלט אָפּווענדען דעם פאָלקס צאָרן פון זיך אין אַנ׳אַנדער ריכטונג, אַז די ראַטענמאַכט מאַכט נישט קיין אונטערשייד צווישען פעלקער און דערי-בער וועט זי נישט דערלויבען צו העצען קעגען יודען, אַז די לעגענדע וועגען דער „יודישער מאַכט" אין רוסלאַנד זענען נאַרישע מעשיות, אויף קיין זאַך נישט בעגרינדעטע און אַזוי ווייטער, און אַזוי ווייטער — אַלץ זאַכען וועלכע מיר האָבען שוין טויזענד מאָל גע-הערט.

גייט און „אינטערעסאַנט" איז פאַר אַ טייל פערזאַמעלטע אפשר געווען די אינ-פאָרמאַציע וועגען די פאָרמען און כאַ-ראַקטער, וואָס דער אַנטיסעמיטיזם נעמט איצט אָן און די אויסזיכטען אויף זיין ווייטערדיגער ענטוויקלונג אָדער אונ-טערדריקונג אין דער צוקונפט.

(ציים) ד. האַלין

אַ שרעקליכע יודישע פאַמיליע-טראַגעדיע.

הייסט דערהרגענען זיין איינציג קינד און פערברענט זיין ווייב-זיין שוויגער הענגט זיך אויף.

מיט אַ סך יאָהרען צוריק איז אין יאַנאָוו ביי טרעמבאָוולאַ פאָרגעקומען אַ יודישע פאַמיליען-טראַגעדיע.

אין יאַנאָוו האָט דאַמאָלס געוואוינט די משפחה ברענהאָלץ, וועלכע האָט בעהאַט צוויי טעכטער חיה און רויזע. די משפחה איז געווען זעהר אָרים, קוים מיט שווערער מיה האָט דער פאָטער פערדינט אויף פרנסה.

די מיידלעך זענען אונטערגעוואַקסען די עלטערן האָבען זיי נישט געקאָנט סלוק'ן קיין נדן און דערפאַר האָבען די מיידלעך נישט געקאָנט קיין כלות ווערען. נאָך אַ צייט האָט ברענהאָלץ בעקומען אַ גרעסערע סומע פון זיין ברודער פון אַמעריקאַ. ער האָט דאָס געלד בעגעבען נדן זיינע טעכטער און חתונה געמאַכט רויזען מיט אַ לעדער סוחר און חיה המיט אַ קצב מיט'ן נאָמען שמואל אַדלער.

דער קצב איז געווען זעהר אַ שלעכטער מענש און עס איז דאַרום קיין חידוש, וואָס זיין ווייב האָט זיך זעהר אומגליקליך געפיהלט. ווען חיה האָט געבוירען אַ קינד, אַ בעל מום, האָט איהר מאַן זי אָנגעהויבען צו פלאָגען, אַזוי אַז די שכנים האָבען מיט דעם יונגען ווייבעל שטאַרק רחמנות געהאַט.

חיה'ס מוטער האָט נישט געקאָנט צוזעהן, ווי איהר איידעם מוטשעט איהר טאָכטער זי האָט דאַרום בעשלאָסען אומצוברענגען זייער קינד אין דער איבערצייגונג, אַז דער קצב וועט אויפהערען נאָכ'ן טויט פון דעם קראַנקען קינד צו קוועלען זיין ווייב. אין אַ געוויסען טאָג האָט די באָבע מיט איהרע אייגענע הענד דערוואָרגען איהר איינקעל.

אָבער אויך איצט האָט דער קצב נישט אויפגעהערט צו מוטשען זיין ווייב, די מוטער האָט שוין נישט געקאָנט צוקוקען, ווי דער איידעם מוטשעט איהר טאָכטער און זי האָט איהם אָנגעהויבען צו דערקוטשען. אַדלער איז אָבער נישט געווען קיין מפיל-קינד. ער האָט דערפאַר בעשלאָסען צו דערמאָרדען זיין ווייב, כדי פטור צו ווערען פון איהר און פון דער שוויגער.

חיה פלעגט איהר שייטעל וואַשען מיט נאַפט. אין אַ געוויסען פרייטאָג פאַרנאַכט, ווען זיין ווייב האָט געוואַשען דאָס שייטעל מיט נאַפט האָט אַדלער זיך פערראויכערט זיין ציגאַר און דאָס ברענענדיגע שוועבעלע געוואָרפען כלומרשט נישט ווילענדיג אויפ'ן קאָפ פון זיין ווייב אין מאָמענט, ווען זי האָט זיך אָנגעטאָן דאָס שייטעל אויפ'ן קאָפ.

דאָס שייטעל האָט אָנגעהויבען צו ברענען און אין איין מאָמענט איז חיה געשטאַנען אין פלאַמען. די אומגליקליכע האָט זיך אַ קורצע צייט געראַנגעלט מיט'ן טויט און ביז עס זענען אַריינגעקומען די שכנים איז זי פערברענט געוואָרען.

דאַמיט אָבער ענדיגט זיך נאָך נישט די שרעקליכע טראַגעדיע. די פאָליציי האָט זיך פעראינטערעסירט מיט'ן ענין. אַדלער האָט געדראָהט זיין שוויגער. אויב זי וועט אָנגעבען דער פאָליציי די אמת'ע סבה פון חיה'ס טויט וועט ער אויך דערצעהלען, אַז זי, זיין שוויגער האָט דערוואָרגען זיין קינד. אויס מורא, אַז איהר איידעם זאָל נישט אויספיהרען זיין דראָהונג האָט די שוויגער געשוויגען.

די שוויגער האָט אָבער געהאַט גרויסע געוויסענס-ביסען און צוליב דעם האָט זי זיך אויפגעהאָנגען.

דערווייל איז די פאָליציי געוואָהר געוואָרען וועגען אַדלערס פערברעכען און איהם געוואָלט אַרעסטירען. אַדלער איז אָבער ענטלאָפען און קיינער האָט נישט געוואוסט וואו-אַהין.

מיט עטליכע טעג צוריק האָט מען אַרעסטירט אויף דער פויליש-סאָוויעטישער גרעניץ אַ פערשוין, וועלכען מען האָט פערדעכטיגט, אַז דאָס איז אַדלער אויפ'ן וועג אין דער תפיסה איז אָבער דער פערשוין אַנטלאָפען אָהן אַ שפור.

(מאָרגען)

מענטשן-בעסטיעס.

צוויי פראָצעסען.

10 טעג האָט געדויערט דער פראָצעס אין פעטערבורג פון די 26 כוליגאַנעס, וועלכע האָבען אין דעם סאַן-גאַלי גאָרטען, ביי טשובאַראָוו פערעולאָק נעכאַפּט און פערגוואַלדיגט אַ קורסיסטקע. די אויספאָרשונג האָט אויפגעוויזען, אַז אַ גאַנצע באַנדע פון כוליגאַנעס האָט זיך געמאַכט אין דער געגענד אַ הויפּט-קוואַרטיער, געכאַפּט פרויען און אָפּגעטון שרעקליכע מעשים. אָפט פלעגט איינער פון די כוליגאַנעס פעיהרען אַ ליבע מיט אַ מיידעל, אַריינשלעפּען דאָס מיידעל אין גאָרטען און דאָרט פלעגט זי שוין בעפאַלען ווערען פון די גאַנצע שכור'ע קאָמפּאַניע.

אויף דער געריכטס-פערהאַנדלונג האָבען די כוליגאַנעס אַליין דערצעהלט זייערע העלדישקייטען און אַפילו בעריהמט זיך מיט פיל איינצעלהייטען. איינינע פון זיי זענען ווענעריש קראַנקע, ס'האָט זיך צווישען זיי אויך געפונען אַ סטודענטעל

דער פראָקוראָר האָט געהאַלטען זעהר אַ שאַרפע רעדע און געפאָדערט פאַר 9 פון די בעשולדיגטע אַ טויט-אורטייל. „אייער האַנד, ריכטער" האָט געזאָגט דער פראָקוראָר — „דאַרף נישט טון קיין ציטער, ווען איהר וועט אַרויסטראָגען אַנ'אורטייל אין דעם שרעקליכען פראָצעס".

דאָס געריכט האָט 7 כוליגאַנעס פער'משפט צום טויט.

אין דערזעלבער צייט איז אויך אין מאָסקווע פאָרגעקומען אַ פראָצעס וועגען „געמיינזאַמע פערגוואַלדיגונג". עס זענען אָנגעקלאָגט געוואָרען 10 דאָרפישע יונגען. דער 16 יאָהריגער וואַסילי סעמענאָוו האָט „פערפיהרט אַ ליבע" מיט דער 17 יאָהריגער טאָכטער פון אַ שניידער. אַ פרעהליך מיידעל. בשעת אַ חגא האָט סעמענאָוו זי פערגוואַלדיגט און פערזיכערט, אַז ער וועט מיט איהר חתונה האָבען. אָבער שפּעטער האָט ער חרטה געהאַט אויף דעם און געוואָלט מיט אַלע מיטלען זיך ענטקעגענשטעלען, דאָס מיידעל זאָל נישט האָבען קיין קינד.

סעמענאָוו האָט געהערט, אַז אויב אַ פרוי האָט סעקסועלע בעציהונגען מיט איינינע מענער קאָן זי נישט געבוירען אַ קינד. האָט ער „מאָביליזירט" זיין חברה. אין אַנ'אָוונד, איז ער מיט'ן מיידעל געגאַנגען שפּאַצירען, זיי זענען נאָכגעגאַנגען די „חברים". ער האָט פערשלעפּט די כלה אין אַ שטאַל. באַלד זענען אַהין אַריינגעלאָפען אַלע איבעריגע. זיי האָבען זי איינער נאָכ'ן אַנדערען פערגוואַלדיגט און ווען דאָס מיידעל האָט זיך שוין כמעט בעפרייט, האָט איהר חתן זי אַליין אַ וואָרף געטון ווידער אויף דער ערד.

אויף די געשרייען זענען אָנגעלאָפען קינדער פון דאָרף, וועלכע האָבען זיך צוגעקוקט צום גרויזאַמען בילד, עס זענען אָנגעלאָפען פויערים און אויך דעם מיידעל'ס מוטער, וועלכע האָט די טאָכטער בעפרייט.

דער הויפּט-העלד וואַסילי סעמענאָוו, דער חתן איז פער'משפט געוואָרען צו 5 יאָהר שווערע תפיסה.

ווער ס'איז יאַ מסוגל, און ווער נישט

יודען און די קומענדיגע וואַהלען פון די סאָוויעטען.

מאָסקווע, (יט"א) ווי בעוואוסט איז אין פערגאַנגענעם יאָהר פערברייטערט געוואָרען דאָס וואַהל-רעכט אין סאָוויעט-רוסלאַנד אויך אויף הענדלער פון דער ערשטער קאַטעגאָריע ד. ה. קליינע גאַסען-הענדלער, וואָס נעהמען אַ האַנדעלס-פּאַטענט פון דער ערשטער קאַטעגאָריע אָדער, וואָס האַנדלען אויף אומזיסטע פּאַטענטען, היי-יאָהר איז דער קרייז פון די, וואָס האָבען וואַהל-רעכט צוריק פערשמעלערט געוואָרען, אין צוזאַמענהאַנג מיט די פאָרשטעהענדע איבערוואַהלען פון די סאָוויעטען איבער גאַנץ ראַטען-רוסלאַנד, איז איצט אַרויסגעגעבען געוואָרען אַנ'אינסטרוקציע, וועלכע שטעלט פעסט, ווער עס האָט יאַ וואַהל רעכט און ווער נישט. פון דער דאָזיגער אינסטרוקציע איז צו זעהען, אַז די גרויסע מאַסע יודישע וועהלער ריהרט די נייע פערשמעלערונג פון די וואַהל-רעכט נישט שטאַרק אָן:

וואַהל-רעכט האָבען אַלע בירגער אין עלטער פון 18 יאָהר, וועלכע פערדינען אויף מיטלען צום לעבען פון געזעלשאַפטליך-נוצליכער אַרבייט. אונטער דעם בעגריף פערשטעהט מען אַרבייטער אונגעשטעלטע, פויערים, רויט-אַרמייער, הויז-דינערשאַפט, מענשען פון פרייע פּראָפעסיעס: ווי דאָקטוירים, יוריסטען, ליטעראַטען, קינסטלער פון אַלע צווייגען קונסט, לעהרער א.אז.וו.

קוסטאַרען און בעל-מלאכות האָבען וואַהל-רעכט נאָר די, וואָס אַרבייטען אַליין, אָדער זיי האַלטען נישט מעהר, ווי איין געדונגענעם אַרבייטער, אָדער צוויי לערן-יונגלעך מיטגלידער פון קוסטאַרישע פעראיינען.

וואַהל-רעכט האָבען נישט: מענשען, וועלכע האַלטען אַרבייטער מיט'ן צוועק צו עקספּלואַטירען פרעמדע אַרבייט, פּראַצענטניקעס, ערד-אַרבייטער, וואָס האָבען אויך אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען, מעקלער, הענדלער, פאַבריקאַנטען, קוסטאַרען מיט אַ גרעסערער צאָהל שטענדיגע אַרבייטער, געוועזענע פאָליציי-בעאַמטע, שפּיאָנען, געוועזענע ווייס-גוואַרדיער, גלחים, רבנים, פּאַסטאָרען, שוחטים, חזנים און אַנדערע כלי-קודש.

מענשען, וועלכע זענען אָנגעשטעלט אָדער אויסגעוועהלט פון רעליגיעזע קהלות אויף אַדמיניסטראַטיווע, ווירטשאַפטליכע אָדער טעכנישע אַרבייט. ווי למשל, שמשים, וועכטער, בוכהאַלטערען א. אַז. וו. ווי אויך מיטגלידער פון די רעליגיעזע ראַטען, האָבען יאָ וואַהל-רעכט, אויב זיי האָבען נישט פערלוירען זייער וואַהל-רעכט צוליב אַנדערע טעמים.

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום:
מ. בראָדערזאָהן. ל. בראַנט, ח. י. בריסמאַנסקי. ב. זינגער
פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. כויפמאַן.
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוציר-קאָאָפּעראַטיווע מיט שאַי-האַפטונג.

די ליבעס פון אַ קייזערין.

היסטאָרישער ראָמאַן פון'ם לעבען אין רוסישן קייזערליכן הויף

פון ל. זאַכער מאַזאָך.

(75

דאָס איז געווען די צאַריצע, וועלכע איז אַרויסגעטראָטען פון הינטער אַ פאָרהאַנג.

— איהר? מאַיעסטעט? — האָט שובאַלאָוו אַרויסגעמורמעלט.

— יאָ, איך, — האָט יעליזאַוועטע געענטפערט מיט אַ שפּאָטישען שמייכעל — מיר האָבען זיך דערלויבט צו שפּילען מיט אייך אַ ביסעל קאָמעדיע און אייך געגעבען צו שפּילען דעם הויפּט-ליק, וועלכען איהר האָט געשפּילט אויסגעצייכענט!

— אָבער, מאַיעסטעט

— נישט גערעדט, שובאַלאָוו — האָט זי איהם איבערגעשלאָגען, — דאָס איז אייער שטראָף פאַר אייער קאָרגשאַפט און געלדגייציגקייט און אויך פאַר דער געשיכטע פון דער גרעפין בעסטוזשעוו אין דעם געלען הויז, וואָס איהר געדענקט נאָך מסתמא

שובאַלאָוו איז געשטאַנען אַ בלייכער און די קניע האָבען זיך געבויגען אונטער איהם.

— איצט קענט איהר געהן! — האָט יעליזאַוועטאַ איהם געוויזען מיט דער האַנד אויף די טיר.

ער איז אַרויסגעגאַנגען און דאָס געלעכטער פון דער צאַריצע און פון וואָלקאָוו'ן האָבען איהם נאָכגעיאָגט...

פרידריך דעם גרויסענס מאַלפּע.

דער גוטער איינפלוס פון ראַזומאָווסקי'ן אויף יעליזאַוועטאַ'ן האָט זיך געלאָזט פיהלען אַלץ שטאַרקער און טיפער אויף יעדען אופן. לאַנגע שטחים לאַנד זענען קאָלאָניזירט און בעפעלקערט געוואָרען אַרום די ברעגעס פון דעם טייך דניעפּער. אַרום דעם קוואַלען-געגענד פון יענעס האָבען זיך בעזעצט טויזענדער סערבען. בולגאַרען און וואַלאַכען, דעם דאָזיגען געגענד האָט מען אַ נאָמען געגעבען נייע-סערביע און דעם הויפּט-דאָרף פונ'ם געגענד האָט מען געמאַכט פאַר אַ שטאָט און אָנגערופען יעליזאַוועטגראַד. נייע געביידעס האָט מען גענומען בויען אין פּעטערבורג, וואָס איהר בעפעלקערונג איז געווען אי'ן יאָהר 1750 אַרום 74 טויזענד נפשות

די פּלענער פון די דאָזיגע געביידעס זענען אויסגעאַרבייט געווען פון איטאַליענישען גראַף קאַסטערלי. און אַזוי זענען אויפגעבויט געוואָרען מאָנאַסטירען, קירכען, עפענטליכע געביידעס, פּאַלאַצען, דער קייזערליכער ווינטער-פּאַלאַץ און אויך דער שלאָס אין צאַרסקאָיע סעלאָ, וואו די צאַריצע האָט די זומערען פערבראַכט, איז איבערגעבויט געוואָרען.

אין יאָהר 1755 זענען אין מאָסקווע געגרינדעט געוואָרען די ערשטע אוניווערזיטעט און צוויי גימנאַזיעס.

לאָמאָנאָסאָוו האָט אויך ענערגיש געאַרבייט פאַר דער ענטוויקלונג פון רוסלאַנד.

אין 1752 האָט ער געשאַפען אַ פאַבריק פון גלאָז און גלעזערנע פּערל און פון מאָזאַאיק. אויך איז אויף זיין איניציאַטיוו געשאַפען געוואָרען צוויי גרויסע בילדער, וואָס האָבען געשילדערט די מעשים פון פּיאָטר דעם גרויסען, וועלכע ער, לאָמאָנאָסאָוו אַליין, האָט בעזונגען אין צוויי געזאַנגען אין זיין פּאָעמע „פּיאָטריאַדע".

ער האָט געשאַפען אַ רוסישע גראַמאַטיק און אין 1760 האָט ער איבערגענומען די פיהרונג פון די גימנאַזיעס און פון דער אוניווערזיטעט.

דאָס אַלצדינג איז געווען צו פערדאַנקען דעם איינפלוס פון ראַזומאָווסקי'ן אויף יעליזאַוועטען.

פערקעהרט, דער דייטשער פּרינץ פּיאָטר, וואָס די צאַריצע האָט איהם בעשטימט פאַר'ן יורש פון רוסישען טראָן נאָך איהר, האָט מיט יעדען טאָג אַרויסגעוויזען אַלץ מעהר פעראַכטונג צו דעם לאַנד און צום פאָלק, וואָס ער האָט שפּעטער געזאָלט רעגירען, און אַלץ מעהר ליבע און צוגעבונדענקייט צו פרידריך דעם גרויסען, דעם קעניג פון פּרייסען.

ער האָט ליב געהאַט צו מוסטירען סאָלדאַטען און וואָלט אַלצדינג אין דער וועלט אַוועקגעגעבען ווען ער וואָלט געקענט אויסמוסטירען אַנ'אַרמיי און דערנאָך געהן מלחמה האַלטען פאַר פרידריך דעם גרויסען.

אינ'ם קאַמף צווישען עסטרייך און פּרייסען האָט ער זיך געשטעלט אויף דער זייט פון פּרייסען, הגם דאָס איז דורכאויס געווען געגען די אינטערעסען פון רוסלאַנד און זיין שנאה צו בעסטוזשעוו'ן איז געוואָרען אַלץ טיפער, וואָס מעהר דער רוסישער הויפּט-מיניסטער האָט געהאַלטען מיט עסטרייך.

און האָט בעסטוזשעוו אַמאָל נעפּרובט איהם אויפקלעהרען, אַז דער קעניג פון פּרייסען איז דער נאַטירליכער שונא פון רוסלאַנד, האָט ער, פּיאָטר, זיך צוקאָכט און געשריגען, אַז ער ווייס בעסער פון אַ רוסישען מיניסטער, וואָס, ווי און ווער.

די צאַריצע איז געווען אויסער זיך פאַר כעס אויף פּיאָטר'ן. און איינמאָל האָט זי איהם געלאָזט רופען צו זיך און איהם ערקלערט, אַז אויב ער וועט זיך נישט ענדערען, וועט זי איהם מאַכען פאַר אויס יורש, האָט ער זיך דערשראָקען און מיט טרעהרען אין די אויגען האָט ער איהר פערזיכערט, אַז ער וועט טון, וואָס איהר וועט געפעלען.

בעסטוזשעוו אָבער האָט זיך נישט בעגנוגענט דערמיט. ער האָט אַרומגערינגעלט פּיאָטר'ן מיט שפּיאָנען און איבערגעכאַפּט זיינע בריף און דערנאָך יעדע מינדעסטע זאַך, וואָס איז געווען געגען פּיאָטר'ן, האָט ער איבערגעגעבען דער צאַריצע און געזוכט איהם צו פערמיאוס'ן אין איהרע אויגען.

גאַנץ אַנדערש האָט ער זיך פערהאַלטען צו פּיאָטר'ס ווייב, יעקאַטערינען. זי איז געווען אַ פּערזענליכקייט, וואָס האָט בעסטוזשעוו'ן אימפּאָנירט מיט איהר קלוגשאַפט, פעסטקייט און אומדערשראָקענקייט און ער האָט זיך בערעכענט, אַז פאַר איהם לוינט זיך בעסער זי צו האָבען אַלס זיין פריינדין איידער אַלס זיין געגנערין.

און דאָ האָט עפּעס פּאַסירט, וואָס האָט בעסטוזשעוו'ן מיט יעקאַטערינען גאָר נאָהנט געמאַכט.

און פּאַסירט האָט גאָר אַ קלייניגקייט: יעקאַטערינאַ האָט נישט געהאַט קיין קינד פון פּיאָטר'ן, האָט בעסטוזשעוו זיך דורכגערעדט מיט יעליזאַוועטען וועגען דעם דאָזיגען ענין און האָט איהר אויפגעוויזען ווי נויטיג ס'איז פאַר'ן עתיד פון רוסישען טראָן, אַז יעקאַטערינע זאָל האָבען אַ יורש, און יעליזאַוועטע האָט אַרויסגעגעבען אַ געהיימען בעפעהל פאַר יעקאַטערינע'ן, אַז זי מוז האָבען אַ קינד. האָט דאַמאָלס בעסטוזשעוו, צוזאַמען מיט יעקאַטערינע'ן אויסגעקליבען דעם שעהנעם און געזונדען קאַמערהער סאַלטיקאָוו, אַז ער זאָל דורכפיהרען דעם דאָזיגען געהיימען בעפעהל פון יעליזאַוועטען, און דעם ערשטען אָקטאָבער 1754 האָט יעקאַטערינע געבוירען אַ זוהן, דעם שפּעטערדיגען צאַר פּאַוועל.

(ענדע קומט).

פון יאהר 1906 עקזיסטירענדע

אנאליטישע לאבאראטאריום

פון **MAG. SZAC** פעטריקאווער 37

פיהרט אוים אלערליי מעד. און טעכנישע אנאליזען.

אנאליזען פון אורין, שפייעכץ, צואה, בלוט און א.

אנאליזען פון זייף, אלעאין, וואסער, איילען, זאלבען א. א.

כעמישע רעצעפטור. — אורין-אנאליזע 4 זל.

אכטונג! פארשיידענע אכטונג!

מאפעציר-ארבייט

ווערט אנגענומען צו ביליגע פרייזען און רעיעל אויס-געפיהרט פון דעם בעוואוסטען מאפעצירער

וואלף מעמפעלהאף, סיענקעוויטשא 40,

דריטער שטאק, פראנט 277

איינציהערינס

פאר פראנזען און טיכער געזוכט.

מעלדען זיך צופארט זאוואדזקא 16

ביים פארטיער. 275

וויכטיג פאר שאכטעלמאכער און בוכבינדער!

צו פערקויפען

אדעקעל-שער

מיט א רעדעל ביים שאכטעלמאכער 281

ציגעל-נאם 44, רוג חסכאדניא.

לעטשניצע

פון דאקטוירים און ספעציאליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אבענד

ד״ר וואלינסקי	נאז, האלז, אויערן-קר.	4—5
ד״ר קערשנער	קינדער-קראנקהייטען	12—9 5—4
ד״ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	12—10 6.30—5
ד״ר לוביטש	הויט- און געשלעכט-קר.	2—12
ד״ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3—1
ד״ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	2—12.30
ד״ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	2½—1½
ד״ר בערנבאום	פרויען און געבורט-הילף	4—3

פסיכא-טעראפיע, שפריץ-שמירונגען ווי שטעלען א. ז. וו. פאקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג אינגע-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויף פערלאנג — וויזיטען אין שטוב. — אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, ווי אוי-פלעגמא און בלוט. 2170

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א

דענטיסטישער קאבינעט

עם נעהמען אן:

ד״ר זילבערשטיין	צאהן-ארצט	9—2 נ.מ.
ד״ר לאזשינסקא סטאראפאלסקא	צאהן-ארצט	7.30—3

קינסטליכע ציינער, קראנען, פלאמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

Dr. med.

L. Pikielny

ספעציאל-ארצט פאר

נירען, בלאזען און

האר - קראנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

עמפפאנגט פון 4—7 אוו. 241

Dr. med.

J. Polakow

ספעציאליסט פאר

קינדער-קראנקהייטען

Konstantynowska 37

טעלעפאן 39-75

נעמט אן פון 5—6½ אוו. אין דער היים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף נייעם-מארק, פעטריקאווער 294.

Dr. med.

LUDWIK RAPEPORT

Pr. Narutowicza 25 (Dzielna) tel. 44-10.

ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און האר - קראנקהייטען.

נעמט אן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אוונט.

— ד״ר —

י. הערשפינקעל

Zawadzka 15,

telefon 11-87

— — ספעציאליסט פאר — —

קינדער - קראנקהייטען.

נעמט אן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאכמיטאג און אין לעטשניצע „פאכאק".

ראמעז-קענע ציע

נערם איך אן אין קאמים

[illegible]

עם קלינגט שוין איז גאנץ לאדז,

אז אלע ארט ביטעס, פאדאגיעס, רעקורסען, אפעלאציעס אין אלע געריכטס,- פינאנס,- אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטאנציעס ווערען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען ערלעדיגט און ביורא

„פאלאניא" אלעיא 1 מאי 7.

וויכטיגע באמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער-אנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאן שוויצער איבערזעצונגען: העברעיש און נר וואס קארעספאנדענץ, קאנטראקטען פרא טעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויפצומאנען מיט איינענע קאסטען. מיטגלידער פון פראפעסיאנעלע פעראייניגן צאהלען 25% ביליגער.

פעדערט איבעראל

נאר פאטענטירטע

פעלד-בעטען

פערזעהען מיט דער פאבריקס-מארקע

PALMA-PATENT

פאר וועלכע מיר גאראנטירען.

אויך שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אטאמאנקעס, קינדער-וועגעלעך, שאטקאנע און געבעטע מאטראצען.

ביליגסטע פרייזען: רעיעלסטע בעהאנדלונג! ביליגסטע פרייזען!

לאדז, פולנאצנא 24.

SZKOŁA PRZEMYSŁOWA

Tow. Szerzenia Oświaty i Wiedzy Techn. wśród Żydów

w Łodzi, Pomorska 48/50.

עס ווערען אנגענומען איינשרייבונגען פון קאנדידאטען אין דער I. קלאס. די קאנצעלאריע איז טעטיג טעגליך פון 9—2 נאכט 283

Dr.

L. Szyfman

האט זיך איבערציגען אויף זשעלאנא 3,

פראנט. 1. שטאק. טעל. 72-6.

עמפפאנג-שעה׳ן פון 7—9 אוו.

Dr. med

STUPEL

Szkolna 12

ספעציאליסט פאר הויט, האר און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, רענטגענ-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.

נעמט אן פון 6—9 אין אוונד, פרויען—12 ביז 3 נאכם.873

Dr. med.

Braun

23 פאלודניאווא

טעלעפאן 40-26

ספעציאל-ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע.

בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)

נעמט אן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אוונט

– **Dr.** –

Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אוירען, נאז, האלז, און לונגען-קראנקהייטען.

קאנסטאנטינאווסקא 9

טעלעפאן 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

Dr. ADAM

Grosglik

Al. Kościuszki 27,

tel. 51-78

הויט- און ווענערישע קראנקה. רענטגען און ליכט-הייל אינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אוונט.

אכטונג, ה׳ פריזערם!

העלניש וואסער 3.80 זל. א קילא.

בלומען-וואסער 3.80 זל. א קילא.

וועזשעטאל 3.20 זל. א קילא.

ראזיר-זייף Pixin 7.80 זל. א קילא

אלץ בעקומט איהר אמביליגסטען נור אין דער

פערפומעריע פון

י. דרוקער, זאוואדזקא 11

דאנטיסט און צאהנטעכניקער

י. ביטענסקי

קאנסטאנטינער 5

נעהמט אן אלע טאג פון 9 פריה ביז 8 אוונט.

פרייזען ביליגע! צאראטונג אהן געצאהלט

Lek. Dentysta

Jakób Botwinik

געארבייט אין דער לאדזער קראנקען-קאסע איבער 4 יאהר, נעהמט יעצט אן טעגליך, אויסער שבת פון 3 ביז 9 אוונט אויף דער

נאוואמיעסקא 26, פראנט 2. שטאק

היילען, פלאמבירען, צאהן-ציהען אהנע שמערצען, קינסטליכע ציינער, קראנען און גאלד-בריקען.

▲▼▲▼ צוגענגליכע פרייזען. ▼▲▼▲

פאר מיטגל. פון קראנקען-קאסע און זייערע פאמיליעס.

עד מתי עצל תשכב?

ווי לאנג וועסטו ווארטען מיט דיינע איצטיגע און פאר׳-מלחמה׳דיגע וועקסלען?

מתי תקום משנתך?

ווען וועסטו קומען אין ביורא

17 פעטריקאווער 17

2-טען הויף, פארטער, דורכגאנג זאכאדניא 52, וואו ס׳ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס לויט׳ן אוסטאוו, קלאזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטערט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען, וועגען פעסער אין קא-מיסאריאט-רזשאנדו, ביטעס וועגען דירה און אוזשאנד ראזיעמטשי און אין אלע פאליציי-בעצירקען, שותפות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דאראווינעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

יכה קאסיליום י. מאיר

פעטריקאווער 17, זאכאדניא 52

זאגט ווענען אייער געזונט

די „שווייצארישע ביטערע קריי-טער" (מיט דער מארקע „Kogut") ווענען ענטשפרעכענד ביי מאגען-קראנקהייטען קישקעס, אבסטרוקציעס און גאל-שטיינער.

„Szwajcarskie Gorzkie Zioła"

ווענען א מילד און נאטורעל דורכרייניגונגס-מיטעל, וואס פערלייכטערט די פונקציעס פון די פערדייאונגס-ארגאנען און ווירקען געגען דיקקייט. די „שווייצארישע ביטערע קרייטער" ערוועקען אנ׳אפעטיט.

עס פערקויפען די אפטייקען און סקלאד אפטעקאצעס א שאכטעל צו 1.50 זל. הויפט-סקלאד איז די אפטייק פון

A.Gąsecki Warszawa, ul. Leszno 41

מיר שיקען ארוים אמוועניגסטען 2 שאכטלען נאכ׳ן ערהאלטען פון 4.30 זל. (מיט איבערשיקען). 1468

---

287 ס׳ווערט געזוכט א

קאנדיטאר-געזעלן

צו פערשידענע געבעקסען ביי

מ. ה. ווראבלעווסקי, לאדז

21 נאוואמיעסקא 21.

א דאקטאר-מעדיצין

זוכט 2 צימער

אויף די נאכמיטאג-שעה׳ן (פון 3 ביז 6 נאכמיטאג) אין דער געגענד פון נאוואמיעסקא-גאס און פעטריקאווער ביז ציגעל-גאס. אפערטען אונטער „דאקטאר" אין דער אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט". 282

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד״ר ראסאווסקי	נאז, האלז, אוירען קר.	3-2 11-10 7½—6½
ד״ר רוזשאנער	הויט- און געשלעכט-קר.	11—10 2—1
ד״ר גאלדשטיין-פאראק	אויגען-קראנקהייטען	8-7 2-1
ד״ר יוסמאן	נערווען-קראנקהייטען	2—12
ד״ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	5-4 12-10
ד״ר פאפירני	פרויען- און געבורט-הילף	6-5 1-11½
ד״ר מאנטאר	כירורגישע-קראנקהייטען	2-1.1 4-3
ד״ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	7-5½ 1-11
ד״ר סטופעל	רענטגען	12-10 6-4
א.גראדזענטשיק	צאהן-ארצט	7—3
נ. ראזעס	צאהן-ארצט	2—9

צאהן-פארהיילונג, קינסטליכע ציינער, קראנען, פלאמבען, א או. וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונ-גען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, לעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער.

אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכם.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

היימיש אין ד ר שטאט.

Dr. med.

H. LAJCHTER

קאנסטאנטינער 9 (רוג זאכאדניע) טעלעפאן 49-66.

צאהן-כירורג

ספעציאליסט פון כירורגישע קראנקהייטען ווי: שטשענקעס, גומענס, דזשאנפלעס, צאהן-פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אן פון 1—3 און פון 7—9 אוו. זונטאג פון 10—12. 278

מאסאזש- און הייל-גימנאסטיק-שולע און קאבינעט

פון דר. מעד. ב. שמירגעלד

צעגעלניאנא 6, טעל. 51-89

ריקנביינער-פערקרימונגען, פאראליזען, נערווען-שמערצען, פעט-זיכט, ארטרעטיזם, שטוהל-פערשטאפונג, גינעקאלאגישע מאסאזשען, בעהאנדלונג פון פיזיש שוואכע קינדער (גרופען). נאך דעם ענדיגען די שולע, ווערט ארויסגעגעבען א צייגניס.

עמפפאנג פון 3 ביז 5.

אבאנעמענטס-פרייז: [illegible]

פאר לאדז: א חודש 6.00 זלאטעס. אויף דער פראווינץ א חודש — 6 זלאטעס. און צוזאמען מיט 50 גראשען מיטערעס. [illegible] טערמין פון דין אבאנעמענט אין די רעדאקציע [illegible] פון [illegible]

נאכעט פרייז: [illegible] 15 גראשען [illegible] 30 גראשען [illegible] 40 גר. [illegible] 150 גראש. [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg.

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.